

Jan

¹ U cilyogu, mi maam n bo ye, mi maama bo ye yeni U Tienu, mi maama bo tie U Tienu ² Mi bo ye u cilyogu yeni U Tienu. ³ Bi tieni bonli kuli yeni mani i. Ke ban tieni yaali kuli, liba ki tieni ke maa ye. ⁴ Li miali bo ye mani nni i, ke li miali bo tie bi niba yenyenma ⁵ Mi yenyenma yendi li bonbonli nni, ke li bonbonli ki tuo ki ga ma. ⁶ Ke U Tienu soni nilo, o tondo, ke bi yi o Jan. ⁷ Ke o cua, ki tua kasiedi ki ba kadi ki maadi mi yenyenma nni, ke yua kuli ní fidi ki dugi o maama po ⁸ O bo ki tie mi yenyenma, ama o dogdi ke wan saa i moni mi yenyenma po ⁹ Li yenyenma bo tie yenyenmonma, ki cua nanduna nni, ki yendi bi niba kuli po. ¹⁰ Mi bo ye nanduna nni, mani n tagi nanduna, ama nanduna ki bandi ma ¹¹ Mi bo cua mi yaaba siiga, ama mi yaaba naa bo tuo ki ga ma. ¹² Ama, yaaba n ga ma po yeni yaaba n dugi mi po, mi cabi ba u paalu ke ban tua U Tienu bila ¹³ Bi mali ke li naa tie mi soma po, li naa go tie ti gbannandi buama po ki nan buali o nisaalo buama po; ama U tienu po. ¹⁴ Ke mi maama tua nisaalo, ki cua ki ye ti siiga, ki gbie yeni li nanbli yeni i momoni; ke ti la, ki nuadi o kpiagdi, ya kpiagdi n tie ki bonjayenga yua n nani Ba po ya kpiagdi. ¹⁵ Jan saa i moni o po, ki kpaandi, ki maadi: N maadi o ya maama i, ki tua “Yua n nua n puoli po, bo liidi nni, kelima o bo ye ke n dá ki ye. ¹⁶ O nanbli yeni

o ñalmani yaali n ki pia gbenma po, o cabi ti li ñanbili yeni mi yedñanma, ¹⁷ Kelima Moyiis den teni yiko, ke li ñanbli yeni i mòmòni ñani Jesu kiristo kani i ¹⁸ Nilobá kuli ki kpeli ki la U Tienu; Ki bonjayenga yua n ye leni Ba, wani n cedi k bi bandi o. ¹⁹ Jan kasiedi n ne: Jufnba bo sòni Jerusalema salga yidkaaba yeni yiko gbanbanda, ke bi cua ki buali o: “Fini, a tie ñma i?” ²⁰ Ke o kadi ki yedi, kaa nia; o bo yedi ba ke wani ka tie Kiristu. ²¹ Ke bi buali o: Li nan ga ledi i? A tie Eli yo oo? Ke o yedi: mii tie o. Atie sawalpualo yo oo? Ke o jiini: N n. ²² Lanwani i, ban maadi o: A tie ñma i? A ba yedi be a yeceli po? lan todi ti tin caa yaaba sòni ti u tondu ²³ Wan maadi: mini n tie yua ya nialu n kpaandi ki tinkuonga nni ki tua: «Naadi mani, ki sali O Diedo sanu, nani o sawalpualo Esayi n yedi maama.» ²⁴ Farisienba n sòni ya tonda n buali o: ²⁵ Be n cedi ke a batise bi niba, ki naa tie Kiristo, kaa tie Eli, ki naa go tie sawalpualo? ²⁶ Jan n jiini ba: «Mini, N batise yeni mi ñima. Ama ti siiga nni, nilo ye, ke i ki bani o, ke o ba cua n puoli po ²⁷ N ki dagdi yeni min lodi o taacañui.» ²⁸ Ya bona ne kuli den tieni Betani dogu nni, Jurden kpenjaali po, naani ke Jan bo batise bi niba. ²⁹ Lan fandi, wan la Jesu, ke o kpendi o kani, wan maadi: Diidi mani, U Tienu pabiga n yeni yua n piindi ñanduna biidi. ³⁰ N maadi wani ya maama i, ki tua: «Nilo ñua n puoli po, ki nan lii nni, kelima o den ye ke n dá ki ye. ³¹ N den ki bani o, ama li tie ke lan tua bonwaankaali Isayeli po, ke n cua ki batise yeni mi ñima. ³² Jan tieni ya kasiedi ne, ki waani: «N

la ke mi fojanma ñani tanpoli nani ki kpajiega yeni, ki jiidi ki sedi o po. ³³ N den ki bani o; ama yua soni nni ke n batise yeni mi ñima yeni, wani n maadi nni: «ñan ba la mi fojanma ke mi jiidi ki sedi yua ya po yeni, wani n batise yeni U tienu Fojanma.» ³⁴ Ke n la, ki tieni kasiedi, ki waani, ke wani n tie U Tienu Bijua. ³⁵ Lan fandi, ke Jan go ye likani yeni o ñodkaaba bilie, ³⁶ wan la Jesu ke o pendi, ke o maadi: «Diidi mani U Tienu Pebiga n yeni.» ³⁷ Li ñodkaliedba n gbadi Jan maama, ban ñodi Jesu. ³⁸ Jesu n gbagi ki la ke bi ñua o, wan maadi ba: «I kpaani be? Ban jiini o: Rabbi (li niima nni tie Canbáa - o tundka - A ye le i? ³⁹ Cua mani, ki diidi. Ban ñodi, ki la wan ye naani, ki tundi yeni o lan daali. Li den tie nani kudi piiga po yeni. ⁴⁰ Siimon ninjua Andere den tie yaaba n gbadi Jan maama, ki ñodi Jesu yeni siiga nni, yendo. ⁴¹ Wani n kpia ki cendi o ninjua Siimon, ki maadi o: «Ti la Mesi» (lani n tie Kiristu) ⁴² Ki ciani o Jesu kani, Jesu n nuali o, ke o maadi: «A tie Siimon i, Jonas bijua; bi ji ba yini a Sefas (li niima nni n tie Tangu) ⁴³ Lan fandi ke Jesu bua gedi Galile, ki la Filip, ki maadi o: Ya ñua nni. ⁴⁴ Filip bo tie Betsayida yua i, Andere yeni Pieri dogu. ⁴⁵ Filip n cendi Natanayel, ki maadi o: «Ti la Moyiis n diani yua ya po yiko tili nni, ke bi sawalpuaba maadi o maama yeni, Josef bijua, Jesu, Nasaret yua.» ⁴⁶ Natanayel n yedi o: «Bonñanli ba fidi ki ña Nasareti dogu nni ii? Filip n jiini o: Cua ki diidi. ⁴⁷ Jesu n la ke Natanayel kpendi o kani, wan maadi o po ya maama ne: Diidi mani, o ne tie Isarayeli yua i

cain, laa pia tudma! ⁴⁸ Natanayel n buali o: A bandi nni le i? Jesu n jiini o: «Hali ke Filip dá ki yini a njan bi ye bu kankanbu kani, n bi la nja.» ⁴⁹ Natanayel n jiini ki yedi o: Rabbi, a tie U Tieniu bijua i, a tie Isarayeli Badciamo i. ⁵⁰ Jesu n guani ki jiini o: «Min maadi a ke n la nja bu kankanbu ñiali n cedi ke a dugi; a ba la ya bona n yabi ki cie ne. ⁵¹ Ki maadi o: «I mòmòni, n maadi yi, u yogu kpendi, ke i ba la ke tanpoli luodi ke U Tieniu malekinba do ki go ji o nisaalo Bijua po.»

Diangbenga 2

¹ Dana taa n pendi, ke li pocaali tieni Kana dogu nni, Galile diema nni. Jesu naá den ye li kani, ² Bi den yini Jesu yeni o nɔdkaaba mo li pocaajaanma po. ³ Ku daamɔngu n ti pɔdi, Jesu naá n maadi: “Bi ji ki pia daamɔngu. ⁴ Jesu n jiini o: «Pua, be n ye mini yeni fini siiga? N yognu dá ki pundi.» ⁵ O naá n maadi o tuosɔnba: “O ya maadi yaali kuli, yin tieni.” ⁶ Li sua ke cunbobciandi luoba ye li kani ki tie tana yaadi, ke yengu kuli ba fidi ki ga boba lie bii a taa ñima. bi den sieni ti juufinba ñincuoma bogda po i. ⁷ Jesu n maadi ba: «Gbieni mani ti cunbobdi ne yeni mi ñima.» Ban luuni mi ñima ki gbieni ti hali i ñòmiani. ⁸ To, kabi mani ki gedi ki teni mi pocaajiema yudaano. Ban kabi ki gedi ki teni mi jiema yudaano. ⁹ Mi pocaajiamama yudaano n leni ya ñima n kpandi mi daama, ki nan ki bani man ñani naani, ama ke Jesu tuosɔnba yaaba n luuni mi ñima yeni wani nan bani, wan yini o pocaano calo. ¹⁰ Ki maadi o: “Yua n bobni mi

jaanma kuli yen cili ki ñani ya daama n mani, o canba ya ñuni ki guo, wan ji ñani ya daama n ki ñanbi ki mani. Fini wani nan guuni mi daamanma hali yeni mɔlane. ¹¹ Lani n tie Jesu n cili ki tieni ya yaalidgu bonli Kana, Galile diema nni. Lani n dogdi ki waani Jesu yudandi, ke o ñodkaaba tuo ki dugi o po. ¹² Lani n pendu, ke o jiidi, ki gedi Kapernawuma yeni o naá, o ninjaba yeni o ñodkaaba, ke bi tieni li kani a dana waamu. ¹³ Juuŋfinba paki jaanma den nagi, ke Jesu guani ki doni ki gedi Jerusalema. ¹⁴ Ki gedi ku jaandiegu nni, ki la ke yaaba n cendi i ligi yeni a yankpenkpenda kaa lienni, ki kuadi i nee, i pee yeni i kpaajiemu. ¹⁵ Ke o taa baabu, ki gbabi ke bu tua finfibli, ke o pua ki beli ki ñani ba ku jaandiegu nni, ki ñani ti yandi, ki tudi ki yayadi bi liblebdiba ligi, ki tudi ki luluni bi kaga yeni bi taablinba. ¹⁶ ki maadi a kpajekuada: «Ñani mani ne kuli ki fuadi, da cedi mani n Báa diegu n kpandi kpenkpendidiegu. ¹⁷ O ñodkaaba n tiadi ke li diani ki waani: “A diegu yankuatuonli siagi n pali boncianla.” ¹⁸ Juuŋfinba n ga mi maama ki buali o: “A ba waani li laa yaalidgu bonli i, ki tuadi nanda? ¹⁹ Jesu n guani ki jiini ba: «Pua ki mudi mani ku jaandiegu ne, dana taa baba ba dagdi min guani ki maa ki fiini gu. ²⁰ Juuŋfinba n maadi: “Ti tieni piina n bina luoba i, ki maa ki juodi ku jaandiegu ne; ke fini wani tua ke aba guani ki fiini gu dana taa baba! ²¹ Ama o den maadi o gbannandi ya jaandieli i. ²² Lani n cedi, wan yiedi bi tinkpiba siiga nni, o ñodkaaba tiadi ke o den maadi li maama, lani n den cedi

ke bi dugi i diani po yeni Jesu n den maadi ya maama kuli po. ²³ Jesu n den ye Jerusalema Paki jaanma dana nni, bi niba boncianla den la o yaalidgu tuona, ki tuo ki dugi o yeli po. ²⁴ Ama Jesu wani den ki dugi bi po kelima o den bani bikuli. ²⁵ O den ki bua ke bi tieni kasiedi nilobá po kuli kelima wani o bá den bani yaali n ye o nisaalo nni.

Diangbenga 3

¹ Ama o nilo den ye Farisienba siiga nni, ke bi yii o Nikodema, ke o tie Juufinba bado, ² O den cua Jesu kani ku ñiagu, ki maadi o: “Rabbi (Canbáa), ti bani ke a tie bancieramo i, ki ñani U Tienu kani; kelima obá kuli kan fidi ki tieni ñan tie ya yaalidgu bona ne li ya ki tie ke U Tienu ye yeni o. ³ Jesu n jiini o: «I mómóni, i mómóni, n maadi a, nilo ya ki guani ki mali ki pandi o bá, o kan la U Tienu diema. ⁴ Nikodema n buali: “O nilo ba tieni ledi i, ki guani ki mali, ki nan kpelgi o? O ba fidi ki guani ki kua o naá tugu nni ki go mali ii? ⁵ Jesu n jiini o: «I mómóni, i mómóni, n maadi a, nilo ya ki mali yeni mi ñima yeni mi foñanma, o kan kua U Tienu diema nni. ⁶ Ti gbannandi n mali yaali tie gbannandi, Mi Foñanma n mali yaali mo tie Foñanma. ⁷ Lan da lidi a ke n maadi a: «Li buali ke ñan guani ki mali, ki pandi a bá.» ⁸ U faalu figi un bua naani i, ke a gbia u fuugu, ama a nan ki bani un ñani naani, ki caa naani. Li go tie yeni i, ya nilo ke mi foñanma mali o. ⁹ Nikodema n buali o: “Li ba tieni ledi i? ¹⁰ Jesu n jiini o: «A tie

Israyeli banciamo i, ki nan ki bani ya bona ne ee? ¹¹ «I mòmòni, i mòmòni, n maadi a, ti maadi tin bani yaali, ki tiendi kasiedi ki kadi ki maadi tin la yaali; ke yinba wani nan ki tuo ki ga ti kasiedi maama. ¹² N ya maadi tinga n ne maama ke maa pia o po dudugdi, a ba tieni ledi i, ki ya dugi min ba maadi a tanpoli bona po? ¹³ Nilo bá kuli ki doni tanpoli, li nan ya ki tie yua n ñanu tanpoli ki jidi yaa ka, O nisaalo Bijua yua n ye tanpoli. ¹⁴ Nani Moyiis n den fiini ki sieni o waa ki tinkuonga nni yeni, li buali ke ban fiini ki sieni o nisaalo Bijua mo yeni i, ¹⁵ lan fidi ke yua n dugi o po n baa ya miali n ki pia gbenma. ¹⁶ Kelima U Tienu buadi ñanduna hali ki teni o bijayendga, lan fidi ke yua n dugi o po wan da kpe ka, ama wan baa ya miali n ki pia gbenma ¹⁷ Yin ya bani ke U Tienu ki soni o Bijua ñanduna nni ke wan jia ti buudi yeni ñanduna ka, ama ke o po, ñanduna n baa mi faabma. ¹⁸ Yua n dugi o po, bi ji kan jia o buudi; ama yua n ki dugi o po, bi tuodi ki jia o buudi o, kelima o nan ki tuo ki dugi U Tienu bijayenyenga yeli po. ¹⁹ Lanya buudi tie be i, mi yenyenma cua ñanduna nni, ke bi niba faadi li bonbonli ki cie mi yenyenma, kelima bi tuona den tie tuonbiadi ²⁰ Kelima yua n tie ti biidi ki bua yenyenma maama, o kan gedi mi yenyenma nni, kelima mi ba pibdi ki waani o tuonbiidi. ²¹ Ama yua n tuuni yeni i mòmòni lingi mi yenyenma n ye naana, keli ma mi ba pibdi ki waani ke o tuona dagdi yeni U Tienu n bili maama. ²² Lani n pendi, Jesu den yegi yeni o ñodkaaba ki gedi Jude tinga nni. O ji den ye li

kani yeni o ɲɔdkaaba ki batise bi niba. ²³ Jan mo den ye Enon, ki batise bi niba, kelima mi ñima den yabi li kani, ke bi niba mo kpendi boncianla ki bua wan batise ba. ²⁴ Lanyogu Jan dá den ki kua dansalga (li kpaadidieli nni) ²⁵ Li sua ke Jan ɲɔdkaaba den gagi yeni Juufi yendo, ke li nua mu cicibiadmu beliga jaandi po. ²⁶ Ke bi cua ki la Jan ki maadi o: Rabbi, ɲan den ye yeni yua Juurden kpenpuoli yeni, ɲan den tieni kasiedi yua ya po yeni, o mo ji batise bi niba, ke bi kuli ji caa o ya kani i. ²⁷ Jan ń jiini ba: “Nilo kan fidi ki baa yaali n kandi ban puni o yaali tanpoli. ²⁸ Yinba mono tie n kasiedinba, ke n maadi: “N ki tie Kiristu, ama bi sɔni nni o liiga i.” ²⁹ Yua n yeni o pocaano tie o calo i; ama o calo donli yua n kuu ba, ki cengi o poja maama pali mani boncianla yeni wan cengi o ja nialu: lanya pamanli tie n mo ya pamanli i, ki tie bonɲancianli. ³⁰ Li buali ke wani ń ya kpedi ki pugdi, ke mini wadi. ³¹ Yua n ñani tanpoli yabi ki cie bonli kuli; yua n tie ki tinga yua li tie tinga yua i, o maadi nani ki tinga yua yeni i. Yua n ñani tanpoli n cie bi niba kuli. ³² O tiedi kasiedi, ki kadi ki maadi wan la yaali yeni wan gbadi yaali, ama obá kuli naa cengi o kasiedi maama. ³³ Yua n tuo ki ga o kaseidi maama kadi ki maadi, ki waani ke U Tienu tiegi, ki tie mɔmɔndaano. ³⁴ Kelima U Tienu ń sɔni yua maadi U Tienu maama, kelima U Tienu ń teni o ya foɲanma ki pia biginma. ³⁵ Báa bua Bijua, ki mubni bonli kuli o nui nni. ³⁶ Yua dugi Bijua po baa pia ya miali n ki pia gbenma; yua n ki dugi Bijua po kan la miali, ama U Tienu pabienli n baa

maa o yuli po.

Diangbenga 4

¹ Farisien nba n gbadi ki ti yonbdaano laadi bi niba ki wuulibi U Tienu ñima ki cie San. ² I mɔni Jesu ka bi wulibi, o nquantieba n bi wulibi, ³ ko ñani Jude ki guani ki lebdi Galile ⁴ Li den tie mabili k wan tɔgni Samari, ⁵ k o caa ki te pundi Samari dogbigi ba ki bi yiil Sisaari, lii bo fagi yeni Jakobi n den teni o bijua Sosiaf ya tingi yeni kani. ⁶ Ki jakobi caali bo ye li kani, ki Jesu cuon cuoni ki te cɔgi, ki ji kaa li caali kani, li den tie nani kudi lie yeni. ⁷ Ki Samari pua ba cua ki bua luuni mi ñima ki ñu. ⁸ Kilima o yegni den gedi o dogun, ki bua lingi li bonjekaali ⁹ Ki Samari dogun pua ne maadi o: ledi ki fin Juufi buali min Samari pua mi ñima po i? kilima juufi nba yeni Samari yabi bo ki mani. ¹⁰ Ki Jesu guani ki n̄miani o: a ya bani U Tienu paabi, ki bani yua n miadi mi ñima ki bua ñu ne, fini mɔno bo bi miagu mi ñima, ki wan ten a mi ñinjanbi. ¹¹ K ol pua ne maadi, ti yonbidaano n̄aa pia bonli ki bi luuni, ki li caalio mɔ go ñua, a bua la le i li ñunjanbi? ¹² fin n cie ti baa jakobi yua n den teni ti li caali? li caali ki wani yeni o bila yeni o bonkobdi kuli ñu. ¹³ Ki Jesu n̄miani o: ya nibi kuli ñuni mi ñimi ne, o ñuñuni go ba cuobi. ¹⁴ Ama yua n ñu ya ñima k n ba teni, ñuñuni kan bamgi cuogu, k min ba teni ya ñima baa tie o po nani ñunbunbungi yeni ya mialiki pia gbemi ñima bundi lien nni. ¹⁵ O pua yeni n maadi o: ti yonbidaano ten nni li ñima, ki ñuñuun n ji da baa ki cuon, ki min ji da baa

cua ne ki luuni mi ñuma. ¹⁶ Ki Jesu maadi o, ki wan gedi ki pan yiini o calo n cua na. ¹⁷ O pua yeni jiini, mii pia ja. Ki Jesu yedi o, a maadi mōni ki ñaa pia ja i. ¹⁸ Kilima, a pia jabi mui, ki ñan go ye yeni yua molane mō ki tie a calo ka. A li yedi i mōni. ¹⁹ O pua yeni jiini, ti Diedo, n bani k a tie U Tienu tondu i. ²⁰ Ti baa nba den dondi U Tienu li juali ne po i; ki yinbi ji yedi ki jerusalem n pia naan kani ki baa dondi U Tienu. ²¹ Ki Jesu ñmiani o pua yeni, ñanbi ki cengi n maami, o yogu baadi ki ji te kan gedi li juali po ki buali jerusalem ka, ki bua dondi ti diedo (baa U Tienu). ²² Yinbi wani dondi yin ki bani yua i, ki tinbi dondi tin bani yua, kilima gaapo ñani juufi nba kani. ²³ Ama o yogu cuoni, li yogu pundi mōno, yaabi n dondi ti baa U Tienu yeni bi pali, i mōmōni nni, kilima ti baa U Tienu kpaani yaabi n baa pug o i. ²⁴ U Tienu tie fuoñanbi ki ya dondo yeni i mōmōni. ²⁵ K o pua yeni maad o: N bani k U Tienu tondu bi cua (yua ki bi yigu krisu) o ti ya cua, o bi waani a bona kuli. ²⁶ Jesu n maad o: min mōno, min yua maadi yen a ne. ²⁷ Li yognu ki jesu yegni guani, ki li yaakilidib yeni ban lagu k o pagi yeni Samari pua. Ama oba naa tuo ki buali wan kpaani bii wan pagi yen o yaali ya po. ²⁸ Ko pua yeni ji ñaa o cuali, ki lebdi o dogun ki pan maadi bi niba. ²⁹ Cua mani ki diidi ya ja n maadi n min sōni yaali kuli, wan ka baa tie krisui? ³⁰ Ki bi nibi ñani o dogun ki cua jesu kani. ³¹ Ki li yognu, k o yegni balimo k wan di, ki tua Rabi ya di. ³² Ama ki Jesu maadi ba: min pia ya jiem ki ba je yeni, i ki ban li. ³³ K o yegni

ji maadi bi ηmiali nni: ki nul n baa ten o mi
 jiema k o jen biii? ³⁴ Ki jesu yedi bi: n jiedi tie
 ki min soni yua n soni nni n bua yaali, ki soni
 o tuona kuli ki juodi. ³⁵ Yi maadi ki bontutugu
 yogu sieni ηmaali na kaa i? Diidi mani, n maadi;
 yaadi mani ki diidi o kpaabi, li ji pieni fuaa, o
 bonyendi yogu pundo. ³⁶ Yua pedi i dii, wan ga
 o paagu, o ji taandi li bona ki njuundi ya miali ki
 pia gbemi bualin, ki lan fidi ki yua den buli yeni
 yua n pedi n ya ye li pamanli nni. ³⁷ Kilima ban
 maadi yaali tie i moni, yua buli ye oba i, ki yua
 pedi mo ye oba. ³⁸ N suani ki yin gedi ki pedi ya
 kpaabu ki dee koni; bi tobi n den koni li kpaabu
 ki la fala, ki yinbi ji bi je bi fala ñuadi. ³⁹ Samari
 dogu n nibi boncianli bi tuo jesu, kilima o pua
 yeni bi bi maadiba: o maadn min baa suani yaali
 kuli n yenyienu n. ⁴⁰ Samari yaabi cua ki la jesu,
 ki bi balimo ki wan cua k ya ye yenbi, k o tieni
 bi kani daa lie. ⁴¹ Ki bi niba boncianli duu o po,
 ki dugni o maami po. ⁴² Ki bi maadi o pua yeni:
 laa tie ki ηnan yedi ti yaali ka cedi ki ti du o po;
 tinbi mono den tuodi gbadi yeni i moni k wan
 n tie ηanduna gaapo. ⁴³ Li dana lie n pendi, ki
 jesu ñani li dogun ni ki gedi Gaaliile. ⁴⁴ Kilima
 wan mono bi maadi k U Tienu tondikaabi kan
 la li coligu bi dogun yaabi kani. ⁴⁵ Wan pundi
 Gaaliile, k li dogun yaabi ηnanbi ki gaagu, ki bi
 den la wan den tieni yaali Jerusalem m jaam
 yogu, k li ma bi mo den gedi k b di li jaami. ⁴⁶ K
 o guani ki lebdi Kaana, Gaaliile dogun ni, naani
 k o bi cedi k mi ñim kpandi o damongu. L sua
 ki yiko daano ba ye Kafarnawum k o bigi yia.
⁴⁷ Wan gbadi ki jesu ñani Jude ki cua Gaaliile, k

o nagni o kani ki miagu sugli ki wan mɔndi ki jiidi Kafarnawum k tebi o bijua, li sua ki li bigi nuud mi kuumo. ⁴⁸ Ki jesu maadi o: i ya la ti palidi yeni yaalidigu bona, i kan baa ki duu n po. ⁴⁹ K li yiko daano maadi o: ti yonbidaano cua tin gedi ki sua ki bigi da ki kpe. ⁵⁰ Ki jesu maadi o: ya kuni, a bijua paag o. K o gaa jesu n yedi o ya laabaali ki ji kuni. ⁵¹ O den paa o san po i, k o tuonsonla tuog o ki maad o, a bijua paago. ⁵² K o bualib ya yognu po k o won paagi, ki bi maadi o: k wonli kudlele yognu k o gbanu won songi ⁵³ K bi baa tiadi k li yognu k jesu won maad o k o bigi paag o. Li daali ki wani yeni o deni yaabi kuani bi dindanli jesu nni. ⁵⁴ Ki jesu ñan Jude ki guani Gaaliile guani ki tieni yaalidigu bona taalm lie po.

Diangbenga 5

¹ Lani n pendu, Juufinba den pia mi jaanma, ke jesu gedi Jerusalema. ² Jeruselema yeni, den pia ñunpindbuogu ke ku yi Jesu danba maama nni, Betesda, ke gu kuu yeni li paloli bulñobu, ki pia ciadi mu. ³ bi yianba bonciala den dua li ciadi nni kuli: a juama, a diama, mu wabmu, yeni ti gbannankpiendi danba, ke bi kaa ki guu mi ñima lengdima; ⁴ Kelima li den pia ya yognu ke maleki den yi jiidi ki gbidi mi ñima; yua den kpia ki jiidi mi ñima n gbidi ya yognu, o den yi paagi; hali wan yia ya yianu kuli. ⁵ O yiamo den ye likani, ki yiagi hali piitaa n bina niin n yeni. ⁶ Jesu n la o ke o dua, ki bandi ke wan yiagi li waagi, ke o buali o: «A bua ñan paagi ii? » ⁷ O yiamo n

ɲmiani o “N Diedo, n ki pia yua n ba todi nni min jiidi ku ñinbuogu nni mi ñima n lengdi ya yognu. N ya nagni, n ba sua ke nitiano kpia ki jiidi ki ɲa nni. ⁸ Jesu den yedi o: «Fii ki taa a duakaagu ki ya cuoni.» ⁹ Lanyognu liga, o yiamo n paagi, wan taa o duankaagu ki ya cuoni. ¹⁰ Li den tie mi fuodma daali i, Juufinba n buali yua n paagi yeni; “Dinne tie fuodma daali, li ki buali ke ɲan taa a duankaagu. ¹¹ Wan guan ki ɲmiani ba: “Yua n paagi nni maadi nni ke min taa n duankaagu ki ya cuoni.” ¹² Ban buali o: “ɲma yedi a ke ɲan taa a duankaagu ki ya cuoni?” ¹³ Ama yua n den paagi den ki bani yua n paagi o; kelima Jusu den kua ku nilgu nni ke waa ji bandi o. ¹⁴ Lan pugni waamu ke Jesu guani ki cendi o li jaandielɛ nni, ki maadi o: Mɔla, a paagi; ji da tieni tuonbiadi ke yaali n cie a yianu ne n ji da cuo ɲa. ¹⁵ Yua n paagi yeni n gedi ki maadi Juufinba ke Jesu n paagi o. ¹⁶ Lani n cedi ke Juufinba den ɲua Jesu yeni mi yibalma, kelima o tieni lan ya bona mi fuodma daali. ¹⁷ Ama ke Jesu guani ki ɲmiani ba: «N báa li tuuni hali yeni mɔlane, N mo tuuni i. ¹⁸ Lanyapo, ke Juufinba ji den lingi ke ban biani o miali, kelima li ki tie wan ki colni mi fuodma daali baba ka, ama ke o yi U Tienu o báacelo, ki sengi o yuli U Tienu sensienɛ. ¹⁹ Lanwani i, Jesu n guani ki ga mi maama, ki yedi ba: «I mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi yi, Bijua kan fidi ki tieni libá kuli o yuli po, o tiendi wan nua ke Báa tiendi yaali i; ke Báa n tiendi yaali, Bijua mo tieni lani i, paadma bá kuli ki ye. ²⁰ Kelima Báa bua Bijua, ki wangi o wan tiendi yaali kuli; o go ba waani o

ya bona n cie yin nua yaali ne, lan yaa ki lidi yi. ²¹ Kelima, nani Báa ñ yiedi bi kpienba, ki puuni li miali yeni, Bijua mo puuni wan bua yua li miali. ²² Báa ki jiagi nilo buudi, ama o cabi Bijua i, li buujiali kuli. ²³ Li tieni yeni, ke yuakuli n kpiagi Bijua yeli nani ban kpiagdi Báa yeli maama. Yua n ki kpiagdi Bijua yeli, o ki kpiagdi Báa yua n sɔni o. ²⁴ «I mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi yi, yua n cengi n maama, ki dugi yua n sɔni nni po, pia ya miali n kan gbeni. Bi kan jia o ya buudi, ama o ñani mi kuuma nni, ki kua li miali nni. ²⁵ «I mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi yi, u yogu kpendi, u pundi mɔno, ke bi kpienba baa gbia U Tienu Bijua nialu; yaaba n ba gbadi lan ya nialu baa fo. ²⁶ kelima nani Báa n kubi li miali o niinni yeni, Bijua mo kubi li miali o niinni yeni i, o cedi ke Bijua mo pia li miali o niinni yeni i. ²⁷ O puni o yikodi, ke wan ya jiagi ti buudi, kelima o tie o nisaalo bijua i. ²⁸ Li bona n da lidi yi ka. Kelima u yogu kpendi, ke yaaba n ye a kakula nni ba gbadi o maama ki ña bi kakula nni. ²⁹ Yaaba n tieni mi ñanma ba yiedi ki ya pia li miali, ama yaaba n tieni ti tuonbiadi ba yiedi ban jia bi buudi. ³⁰ N kan fidi ki tieni libá kuli n yuli po; nani min gbia maama yeni, n jiagi ti buudi ke li tiegi, kelima n ki lingi n ya yanbuama ka, ama yua n sɔni nni ya yanbuama. ³¹ Mini n ya tieni kasiedi n yuceli po, n kasiedi ki tie mɔni. ³² Nitiano ye, ki tiendi kasiedi n po, n bani ke wan tiendi ya kasiedi n po tie mɔmɔni i. ³³ I sɔni bi niba Jan po ke o tieni kasiedi i mɔmɔni po. ³⁴ Mini ya po, nisaalo ka ba tieni kasiedi n po, ama n maadi lani ke yin baa mi faabma i. ³⁵ Jan den tie ya fidsanga n co,

ki tuudi, ke i den bua yin mangi i pala yeni o yenyenma waamu. ³⁶ Min wani, n pia ya kasiedi n yabi ki cie Jan kasiedi; kelima, Báa ñ bili nni ke min sɔni ya tuona, min tuuni ya tuona mono tiendi kasiedi n po ke Báa n sɔni nni. ³⁷ Ke wani Báa yua n sɔni nni mono tieni kasiedi n po; i ki kpeli ki gbadi o nialu, i ki kpeli ki la o nunga. ³⁸ O maama ki ye i niinni, kelima i ki dugi wan sɔni yua ya po. ³⁹ I cogi ki kpaagi i diani nni, kelima i tama ke yini n ba puni yi ya miali n kan gbeni: yini n tiendi kasiedi n po. ⁴⁰ I nan ki bua yin ɲodi nni ki baa li miali. ⁴¹ N yudandi ki ñani bi niba kani ka ⁴² Ama n bani ke i ki kubi U Tienu buama i niinni. ⁴³ N jüidi ki cua n Báa yeli po i, ke i ki ga n cangu; tiano ya cua o yeceli po, i nan ba ga o. ⁴⁴ I nan ba tieni ledi i, ki dugi n po, yinba yaaba lingi ti yudandi i lieba kani, ki nan ki lingi ya yudandi n ñani U Tienu baba ya kani. ⁴⁵ Da maali mani ke min ba jalgi yi Báa kani; yua n ba jalgi yi tie Moyiisi, wani ya po i, ke i pia li dandanli. ⁴⁶ Kelima i ya bi daani Moyiisi nni, i bi baa dugi n po mo; kelima o diani ki maadi n ya maama i. ⁴⁷ Ama i ya ki pia dandanli o diani po, li ba ga ledi, yin ya pia li dandanli n maama po?

Diangbenga 6

¹ Lani n pendi, ke Jesu gedi Galile ñincianma jaalieli ke bi go yi li Tiberiyadi. ² ku niwulgu den ɲua o boncianla kelima bi den la wan tieni ya yaalidgu bona bi yianba po. ³ Jesu ń do li juali po, ki ban kali yeni o ɲodkaaba. ⁴ Li den sua ke Paaki, juufinba jaanma nagi. ⁵ Jesu ń yaadi li

yuli, kil a ke bi niba boncianla kpendi o kani, ke o maadi Filipi: «Ti ba da le i kpanu ya niba ne kuli n̄ baa ki di? ⁶ O den maadi yeni, ki bua wan bigni o i, kelima o den bani wan ba tieni maama. ⁷ Filipi n̄ jiini o, “Ti ya daá bá dibala kobilie kpanu, li kan dagdi bá juakuli n̄ baa bonjenga jenga. ⁸ O ɲɔdkaaba siiga nni, yendo, Siimon Pieri ninjua n̄ maadi o: ⁹ “ Naacenyendo ye ne ki pia kpanu amu yeni jami lie; lani ba fidi ki tieni be yeni ya nicianba ne? ¹⁰ Jesu n̄ maadi: «Cedi mani ban kali. Likani den pia ku muagu boncianla. Bi den ki luo niba tuda mu, ban cedi ban kali. ¹¹ Jesu n̄ ga kpanu, ki yadi yedɲanma li po ki go tieni yeni i jami mo ya po, ki cedi ban boɲdi ba, yuakuli n̄ ga wan bua maama. ¹² Ban ɲmani ki guo, ke Jesu maadi o ɲɔdkaaba ke ban duo ban ɲmani ki sieni yaali ki da ɲa llibá n̄ bia. ¹³ O ɲɔdkaaba n̄ duo ban ɲmani a kpanu muuda ki sieni ya bonjena, ki gbieni baabuodi piiga n tilie. ¹⁴ Li niba n̄ la ke Jesu n̄ tieni ya yaalidgu tuonli, ban maadi: “One n tie yeni i mɔni ya sawalpualo n bo ba cua ɲanduna ne.” ¹⁵ Jesu n̄ bandi ke bi ba cua ki cuo o ki dini o li balcianli, ke o yaadi bi kani, ki kua li juali nni wani obaba. ¹⁶ Ku jenuogu n̄ pundi, ke o ɲɔdkaaba jiidi mi ñincianma jaali po. ¹⁷ ki kua ku ɲadgu ki ba puodi li mɔgli, ki gedi Kaperinawuma. Ku ñiagu den bii, ke Jesu da ki guani bi kani. ¹⁸ U faaciangu n̄ fii, ki fiini a ñinguona. ¹⁹ ban kudi ku ɲadgu ki fagdi waamu, ban la Jesu ke o cuoni u ñingbanu po, ki nagdi bikani, ban jie. ²⁰ Ama ke Jesu maadi ba: «Mini i, da jie mani! ” ²¹ Bi den bua bantaa

o ku ɲadgu nni, ama ke ku toli ban caa naapo
²² Ya niwulgu n den se li mɔgli kunga den bani
ke ɲadyengu baba n ye, ama Jesu nan den ki
kua li ɲadgu nni yeni o ɲɔdkaaba, bi den gedi
bi baba i. ²³ Lan den fandi ke ɲadtiandi den
ñani Tiberiyadi ki cua naani ke Jesu den yadi mi
yedɲanma kpanu yeni i jami po ki teni ba ke bi
ɲmani yeni, ²⁴ Li niba ń diidi ki sua ke Jesu yeni
o ɲɔdkaaba, obá kuli ki ye li kani, ke bi kua ti
ɲaditi, ki gedi Kapernawuma ki baan lingi Jesu.
²⁵ Ban puodi li mɔgli, ki la o nepo ya jaali, ke bi
buali o: “Rabbi, be yognu i ke a cua ne?” ²⁶ Ke
Jesu jiini ba: «i mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi yi, i
lingi nni li nan ki tie min tieni ya yaalidgu bona
ke i la ka, ama yin den baa kpanu ki ɲmani ki guo
yeni i. ²⁷ Ya tuuni mani ki da lingi ya jiema n ba
dudi ka ama yin ya lingi ya jiema n kan dudi, ki
baa tundi ki ye hali ya miali n ki pia gbenma.
O nisaalo Bijua n ba teni yi lanyá jiema; kelima
wani ya po i, ke Báa U Tienu jaa o tanpon ki tieni
mi banma. ²⁸ Ban buali o: “Ti ba tieni ledi i, ki
soni U Tienu tuonli? ²⁹ Jesu ń jiini ba: «U Tienu
tuonli tie ke yin ya dugi wan soni yua ya po i.»
³⁰ Ban buali o: “A ba tieni o laa yaalidgu bonli i,
tin ki bandi, ki dugi a po? A ba tieni be i? ³¹ Ti
yaajanba bo dini maani, ki tinkuonga nni, nani
lan diani maama: “Ke o teni ba ki tinga kpanu
ke bi ɲmani.” ³² Jesu ń maadi ba: «i mɔmɔni, i
mɔmɔni, n maadi yi, Moyiis ka bo teni yi tanpoli
kpanu; ama n Báa tieni yi tanpoli kpanu mɔnli.
³³ Kelima U Tienu kpanu tie ya kpanu n ñani
tanpoli ki jiidi, ki tieni ɲanduna li miali. ³⁴ Ban

maadi o: “Ti Diedo, ya tundi ki puuni ti lan ya kpanu.” ³⁵ Jesu n tie li miali kpanu. Yua n cua n kani, koma ji kan cuo o, yua n dugi n po mo, ñuñuunu ji kan cuo o. ³⁶ Ama n maadi yi, i la nni, ama i naa dugi n po. ³⁷ N Báa n teni nni yaaba kuli ba cua n kani, yua n cua n kani mo, n kan ñani o niinpo. ³⁸ Kelima n ñani tanoli ki jiidi ke min tieni yaali n ki tie n yanbuama ka ama yua n sɔni nni ya yanbuama i. ³⁹ To yua n sɔni nni yanbuama tie ke min da buoni wan teni nni yaali libá kuli, ama ke min guani ki yiedi la li daajuodidaali. ⁴⁰ N Báa buama tie ke yua n la Bijua, ki dugi o po n baa ya miali n ki pia gbenma, ke n go ba yiedi o li daajuodidaali. ⁴¹ Juufinba den bulni bulni bi nmiali nni, kelima o maadi ke o tie ya kpanu n ñani tanpoli ki jiidi. ⁴² Ki maadi: “One ki tie Jesu ka aa? waa tie Josefi bijua kaa? tin bani yua ya naá yeni o báa kaa? Li ba ga ledi i, wan maadi: “N ñani tanpoli ki jiidi?” ⁴³ Jesu n jiini ba: «Da bulni mani i nmiali nni. ⁴⁴ Obá kuli kan fidi ki cua n kani, li nan yaa tie n Báa yua n sɔni nni yaa ka dadi o; n go ba yiedi o li daajuodikaali. ⁴⁵ Li diani bi sawalpuaba tili nni: “Bi ba tundi bi kuli, ki waani ba U Tienu n tie yau. Lanwani i, yua n gbadi Báa maama, ki ga o tundli ba cua n kani. ⁴⁶ Li bua waani ke obá kuli ki la Báa, li nan yaa tie yua n ñani U tienu kani yaa ka; wan wani i, la Báa. ⁴⁷ I mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi yi, yua n dugi n po ba ba ya miali n ki pia gbenma. ⁴⁸ Mini n tie li miali kpanu. ⁴⁹ I yaajanba den dini maana ki tinkuonga nni, ama bi nan den kpe. ⁵⁰ Ne tie ya kpanu n ñani tanpoli

ki jiidi, yua n ηmani lan ya kpanu ji kan kpe. ⁵¹ N tie ya kpanu n pia li miali, ki ñani tanpoli ki jiidi. Yua n ηmani lan ya kpanu, o baa tundi ki pia ya miali n ki pia gbenma; ke min ba teni a kpanu tie n gbannandi, ke n ba teni ηanduna kuli miali po. ⁵² Wan maadi lani i, ke juufinba ji gagi bi ηmiali nni, ki maadi: O ba ga ledi i, ki teni ti o gbannandi tin ηmani ii? ⁵³ Jesu n maadi ba: «I mòmòni, i mòmòni, n maadi yi; i ya ki ηmani o nisaalo Bijua gbannandi, ki go ki ñuni o soma, i kan ya pia miali i niinni. ⁵⁴ Yua n ηmani n gbannandi ki go ñuni n soma baa bia ya miali n ki pia gbenma, n go ba yiedi o li daajuodikaali. ⁵⁵ Kelima n gbannandi tie jiemòndi ke n soma mo tie bonñukaali. ⁵⁶ Yua n ηmani n gbannandi ki go ñuni n soma baa ye n niinni, ke n mo ye o niinni. ⁵⁷ Nani Báa yua n fo ñ sòni nni yeni, ke wani Báa po i, ke n pia li miali, lanwani i, yua n ηmani nni mo baa pia li miali n ya po. ⁵⁸ Ne tie ya kpanu n ñani tanpoli ki jiidi. li ki tie nana i yaajanba n bo ηmani maana, ki nan kpe yeni ka: yua n ηmani ya kpanu ne ba baa ya miali n ki pia gbenma. ⁵⁹ Jesu den maadi la ya bona ti jaandiedi nni ki wangi Kapernawuma yaaba. ⁶⁰ Jesu ηodkaaba siiga nni, boncianli den gbadi ya maama ne ki maadi: “Ya maama ne paa mi gbadma; ηma ba fidi ki cengi ya maama ne? ⁶¹ Jesu den bandi ke o ηodkaaba sòbni ki maadi o ya maama po i, ke o buali ba: «Ya maama ne jiendi yi bii? ⁶² I ji ya la ke o nusaalo Bijua, ke o guni ki doni wan den kpia ki ye naani te? ... ⁶³ Mi Fonanma n puuni li miali; ti gbannandi ki pia fuoma. Min maadi

yi ya maama tie fuoma yeni miali. ⁶⁴ Ama i siiga nni, bi tianba ye ki ji pia dudugdi. Kelima Jesu den bani hali mi cilma yaaba n den ki dugi o po yeni yua n ba te janbi. ⁶⁵ Ki go pugni: «Lani ya po i, ke n maadi yi ke obá kuli kan fidi ki cua n kani, li nan yaa tie ke Báa n puni o li paabu. ⁶⁶ Ki cili lanyognu, o ɲɔdkaaba boncianla den fuadi ki ɲa o, kaa ji yegdi yeni o. ⁶⁷ Jesu ɲ buali o piiga n ɲɔdkaaliedba: «Ke yinba i, i kan sani ki ɲa nni ii? ⁶⁸ Siimon Pieri ɲ jiini o: “Ti Diedo, ti ba sani ki ɲɔdi ɲma i? Fini n pia ya miali n ki pia gbenma maama. ⁶⁹ Ti dugi a po ki go bandi ke fini n tie Kiristu, U Tienu nigagdinamo. ⁷⁰ Jesu ɲ jiini ba: «Mini ka lugdi yi yinba piiga n biliediba aa? I siiga nni, yendo tie cicibiadga i. ⁷¹ O den maadi Siimon bijua, Juda Isikariyɔti i; kelima wani n den ba janbi o, ki teni yibalinba, wani yua den tie piiga n biliedba yeni nni, yendo.

Diangbenga 7

¹ Li po n pendi, k jesu gedi Galile, o bo ki waagi Jude. Jufi nba bado bo kpaani k ban kpagu ². Jufi nba jaam yaali ki yii jondi jaami bo nagi. ³ Lani ki jesu ninjab maad o, ña ne ki gedi Suude. K a ɲuantieba n fidi la a tuona yaali k a suani. ⁴ Nilo k wuo wan suani ya tuonli: a ya suani lan tuonli kuli, mɔndi ɲanduna nib kuli n band a. ⁵ O ninjabi bo ki pia o po li dandanli. ⁶ Jesu maadi ba: n yogu da ki pundi ɲama yinbi wan ya yogu peli yogkuli. ⁷ ɲanduna kan fidi ki kuad i, min, o kuadn, ki dugni n tie o sieda yua n wang o k o tuona ki ɲani. ⁸ Do mani, yinbi, li

jaam po, min wani da kan do ki dugni n yogu da ki pundi. ⁹ Wan maadi ba k gben, k o ñindi Galile ¹⁰ O ninjab n doni mi jaam po, li puoli po k o ñod li wuolin k bi niba k lagu. ¹¹ Mi jaam yogu, k jufinba kpaan o ki maadi: o ye leee? ¹² O niwuligun nni bi maadi o po ki tua: o tie nimɔni (ɲantaadi daani), bi tianbi mɔ ya po: n n, o bɔndi bi niba(o tiendi ti belbɔndi). ¹³ Bi nibi den jie yeni ban maadi jesu po jufinba gbadi. ¹⁴ Mi jaam ji mangi ki kua siinga yo ki jesu kua o jandiegu nni ki cili ki cogni U Tienu maama. ¹⁵ Ki li ya k lidi jufinba k bi maadi: o tieni ledi ki bani mi cogma ki nan ki kua o cogu(kalaatu). ¹⁶ K Jesu ɲmianba: n yikod k tie n yali ka, ama yua n sɔn nni yali ¹⁷ Yua bua tie o buam, o b bandi ki lia n yikod ñaa U Tienu kani bii n palu po. ¹⁸ Yua maadi o yuli po, kpaani o ñuadi baba i, ama, yua kpaani yua n sɔn o ya ñuadi, tie yua mɔni k k bua jɔdi ki maadi i mɔmɔni o ba nni. ¹⁹ Moyiis den ki teni li yikodi? Ama siign nul ki cɔlnil li yikod. Be ya po i ki kpaani ki yin kpa nni? ²⁰ K o niwuligu guani ji jiin o: ti cicibiadm ɲua a. Bi le n kpaani ki ban kpa a ni? ²¹ K i Jesu yediba: tuonyenli baba k n tieni ki li yaa ki lidi i kuli ne. ²² Moyiis bo teni yin ba cɔlni, l bo ki ñani Moyiis kan ka, li bo cili yajaanba kani ki ti kɔndi bo cili, k a kɔndi saaba daali ²³ Nil ya gaa ti kɔndi saaba daali k nan cɔlni Moyiis yikodi, be ya po i ki kɔn yen n k paagi o yiamo saaba daali? ²⁴ Da bu mani yeni lugdm ama ya bu mani yeni i mɔmɔni ²⁵ Jerusalema yaaba siiga, b tianba ń yedi, “Ban lingi yua ki bua kpa ka ne ee?” ²⁶ Diidi, wani n

maadi wan bua maama yeni, ke bi nan ki maadi o libakuli. Daalinba yikodanba ki bani ke wani n tie Kiristo, bii laa tie yeni ii? ²⁷ Ama ti bani li nilo n ñani naankani wani.” ²⁸ Ke Jesu tandi ku jaandiegu nni, ki tundi, ki tua, “I bani nni, ki go bani min ñani naani. N ki cua n yuli po ka, Yua n soni nni yeni tie o momondaano i, i ki bani o. ²⁹ N bani o, kelima n nani o kani i, wani n soni nni. ³⁰ Bi den bigni ke ban cuo o, ama, obakuli den ki maani o nuu o po, kelima, o yogu dá den ki pundi. ³¹ Ama ku niwulgu nni, boncianli den tuo ki dugi o po, ki tua, “Kiristo n ba ti cua ya yogu, o ba fidi ki tieni yaali n cie ya bancianma yeni ya yaalidgu n tie ne ee?” ³² Farisienba den gbadi ke ku niwulgu sobni ki maadi li Jesu maama, ke salga yidkaaba yeni Farisienba soni a jakonda yudanba, ke ban cuo o. ³³ Ke Jesu yedi, “N dá ye yeni yi u you waamu, ki ba ti yuandi ki guani yua n soni nni po. ³⁴ I ba lingi nni, ama, i kan la nni; min caa naani, i kan fidi ki cua likani.” ³⁵ Ke juufinba ji maadi bi nmiali nni, Ya nilo ne caa le i, ke ti ba lingi o kikan la o oo? O bua gedi yaaba n yadi ki kua bi nilanba siiga ki ban ya tundi ba bii? ³⁶ Wan maadi ya maama ne mo tie be i, 'I ba lingi nni, i kan la nni; min caa naankani, i kan fidi ki pundi likani'?” ³⁷ Mi jaanma damiidi ligi i, li daacianli daali, Jesu den tandi, ki maadi, ki tua, “U ñuñuunu ya pia yua, wan cua n kani ki ñu. ³⁸ Nani i diani nni, lan yedi yaali maama, “Yua n dugi n po, li miali kpenu ñima ba puubi o niinni. ³⁹ O den maadi Forjanma maama, yaama ke yaaba n dugi o po ba baa; bi dá ki puuni

Fonjanma, kelima, Jesu dá ki la o kpiagdi. ⁴⁰ Ku niwulgu nni, nitianba n gbadi lanyá maama, ke bi yedi, “O li tie sawalpualo i yeni i mɔni.” ⁴¹ Ke nitianba yedi, “Kiristo n yeni.” Ama ke nitianba mo yedi, “Kiristo ñani Galile yo oo? ⁴² I diani nni, bi ki yedi ke Kiristo ba ña Dafidi cugli nni ka aa, ki tie Betehema, Dafidi dongbanli nni ka aa?” ⁴³ Lanwani ii, ke mi paadma tieni bi siiga nni o po. ⁴⁴ Nitianba den bua ban cuo o, ama obakuli den i maani o nuu o po. ⁴⁵ Ke sejenba yudanba guani ki la salga yidkaaba yeni farisienba, ke bi buali ba, “Li tieni ledi i, ke yii guani yeni o?” ⁴⁶ Ke sejenba yudanba jiini, “Tii kpeli ki la ya nilo n maadi nani wani yeni.” ⁴⁷ Ke farisienba buali ba, “i mɔ bodi n yeni ii? ⁴⁸ Yikodanba bii farisien bi ye lienni, ki tuo ki dugi o po oo? ⁴⁹ Ama ya niwulgu n ki bani yiko ne, sola bi po.” ⁵⁰ Nikodema, (ya farisien n den tuodi ki dugi o po) yedi ba, ⁵¹ Ti yiko cabi ke ban jia nilo ti buudi kaa cengi o ki bandi wan tieni yaali ii? ⁵² Ke bi jiini, ki yedi o, “A mɔ ñani Galile yua yo oo? Kpaagi i diani nni, ki lia sawalpualo ya ye, ki ñani Galile,” ⁵³ Bi den yadi ke yuakuli kuni o denpo.

Diangbenga 8

¹ Jesu den gedi olifi tiidi juali po. ² Ku sinjaapanpangu nni, ke o go guani ku jaandiegu nni, ke bi niba kuli cua o kani, ke o tundi ba. ³ Yiko gbanbanda yeni farisienba n cua yeni ya pua ke bi ludi o, ke o conbi. ⁴ Ban seni o pua yeni, bi niba kuli siiga, ki maadi Jusu: “Canbáa, ti ludi o pua ne ke o conbi, ke ti cuo o. ⁵ Moyiisi

yedi o yiko tili nni ke li dagdi ke ban lugdi ya puoba n tieni yeni a tana: ke fini mo, a yedi be? ⁶ Bi den maadi yeni, ki bua ban bigni o, ki fidi ki jalgi o. Ama Jesu den tibni, ki dangi yeni o nubili tinga nni. ⁷ Ban den li nua ki buali o yeni i, ke o yaadi ki sedi, ki yedi ba: «I siiga, yua n ki pia tuonbiadi n kpia ki lugdi o li tanli. ⁸ Ki guani ki tibni, ki dangi tinga nni. ⁹ Ban gbadi Jesu maama, bi yantiali den jalgi ba, ban ji ya yadi yendo yendo, ki cili bi nikpelo ki ban yadi ki gbeni; Jesu ji den ye o baba i, yeni o pua, ke o se wan bi se naani. ¹⁰ Jesu n yaadi ki sedi, o ji ki la bá niyendo, kase o pua yeni baba, wan buali o: «Pua, yaaba n bi jalgi a yeni ye le i? Obá ki buni ki cuo nua, aa? ¹¹ O den jiini: “N Diedo, obá kuli.” Jesu n maadi o: «N mo ki buni ki cuo nua; ya caa, ki ji da soni tuonbiadi.» ¹² Jesu go den maadi bi niba, ki yedi: «Mini n tie nanduna yenyenma; yua n nua nni kan cuoni biigli nni, ama o ba baa li miali yenyenma. ¹³ Lanyapo, farisienba n yedi o: “A tiendi kasiedi a yuceli po; a kasiedi ki tie kasiedi mono. ¹⁴ Jesu den guani ki jiini ba: «Bá n n ya tiendi n yuli po kasiedi, n kasiedi tie momoni, kelima n bani min nani naani ki caa naani; ama yinba ki bani min nani naani, ki buali min caa naani. ¹⁵ Yinba jiagi ti buudi yeni ti gbannandi maalma i; mini nan ki jiagi nilobá buudi. ¹⁶ N ya jia buudi mo, n bujjiali tiegi, kelima mii ye n baba, ama Báa yua n soni nni, ye yeni nni. ¹⁷ Bi diani i yiko tili nni, ke niba lie kasiedi tie momoni; ¹⁸ N tiendi n po kasiedi, ke n Báa yua n soni nni mo tiendi n po kasiedi. ¹⁹ Ban buali o:

“A báa ye le? Jesu n̄ jiini: «I ki bani nni ki buali n Báa. I ya bi bani nni, i bi baa bani n Báa mo. ²⁰ Jesu den maadi lanyaa maama, ki tundi ba ku jaandiegu nni, ban den bilgi naani bi n̄almani, ama obá naa den cuo o, kelima o yognu daa den pundi. ²¹ Jesu go den yedi ba: «N caa n yeni, i ba lingi nni, i ba kpe i tuonbiadi nni, i kan fidi ki cua min caa naani. ²² Lanyapo, juufinba n̄ maadi: “O bua kpa o bá yo oo, nani wan yedi: «I kan fidi ki cua min caa naani? ” ²³ Wan maadi ba: «I tie tinga yaaba i, mini tie tanpoli yua i. yinba tie n̄anduna ne yaaba i, mini ki tie n̄anduna ne yua ka. ²⁴ Lanyapo i ke n maadi yi ke i ba kpe yeni i tuonbiadi; kelima i ya ki dugi min tie yua po, i ba kpe yeni i tuonbiadi. ²⁵ Ban buali o: “A tie n̄ma i? “Jesu n̄ jiini ba: «Min yedi yaama hali mi cilma yeni.» ²⁶ N pia a bona boncianli ki ba maadi i po, ki go jia ti buudi yeni yi li po. ama yua n s̄oni nni tie m̄m̄ondaano, ke min maadi ya maama n̄anduna nni ne tie min gbadi o kani ya maama i. ” ²⁷ Bi naa den gbadi ke o maadi Báa (U Tienu) ya maama i. ²⁸ Lanwani i, Jesu n̄ maadi ba: «I ya ti fiini ki seni o nisaalo Bijua, lanyognu i ba bandi min tie yua, ke n ki tie libá kuli n yuceli po, ama n maadi ki dugni n Báa n̄ tundi nni maama i. ” ²⁹ Yua n s̄oni nni ye yeni nni; waa n̄a nni n baba, kelima yognu kuli, n tie yaali n mani o po. ³⁰ Nani Jesu n̄ den maadi lan ya maama yeni, bi niba boncianla den dugi o po. ³¹ Wan yedi Juufinba yaaba n den dugi o po yeni: «I ya tuo ki n̄ua n maama, i tie n n̄odkaaba yeni i m̄oni; ³² I ba bandi i m̄m̄oni, i m̄m̄oni n̄ faabi

yi. ³³ Bi den guani ki jiini o: “Ti tie Abalahama puolɲuani i, hali tin ye, ti naa tua nilo yonbi; li ba ga ledi ɲan maadi ke ti bi ba faabi ti?” ³⁴ Jesu ń guani ki jiini ba: «I mɔmɔni, i mɔmɔni n maadi yi ya nilo n tiendi ti tuonbiadi kuli tie ti tuonbiadi yonbo ³⁵ I bani ke yonbo ki tie yua n baa tundi ki ye ku diegu nni ka; ama ku diegu nni bijua wani tie ku diegu nni yua i, hali yognu kuli. ³⁶ Lanwani i, Bijua ya faabi yi, i ba baa mi fuoma (i ba yali i bá) yeni i mɔni. ³⁷ N bani ke i tie Abalahama puoli ɲuani; ama i lingi ke yin kpa nni kelima min maadi ya maama naa kua i pala nni. ³⁸ N maadi min la yaali n Báa kani i; ama yinba tie yin gbadi yaali i mo ya báa kani i. ³⁹ Ban jiini o: “Ti báa tie Abalahama.” Jesu ń yedi ba: «I ya bi tie Abalahama bila, i bi baa tuuni Abalahama tuona i.» ⁴⁰ Mɔlane, i lingi ke yin kpa nni, mini yua n maadi yi i mɔni, ke n gbadi U Tienu kani i, Abalahama naa den tieni yeni. ⁴¹ I tuuni i báa tuona i. Ban jiini o: “Tii tie conconbila ka; ti pia báa yendo i, U Tienu.” ⁴² Jesu ń maadi ba: «U Tienu ya bi tie i Báa, i bi baa bua nni, kelima n ńani U Tienu kani i, ki cua; n ki cua n yuceli po ka, ama wani n soni nni.» ⁴³ Li tieni ledi i, ke i ki gbia n maama? Kelima i kan fidi ki cengi n maama. ⁴⁴ I báa n tie setaani, ke i lingi ke yin tieni i báa yanbuama. O tie nikipalo hali mi cilma, o naa ɲua i mɔmɔni sanu, kelima i mɔmɔni ki ye o niinni. O ya pua mi tofaama, o maadi yeni o yantiali; kelima o tie tofaadaano, ki go tie mi tofaama báa. ⁴⁵ Nani min maadi i mɔmɔni yeni, i naa dugi n po. ⁴⁶ I siiga nni, ɲma ba fidi ki

waani n tuonbiadi? To. n ya maadi i mòmòni
 i, be nan cedi ke i ki dugi n po? ⁴⁷ Yua n ñani
 U Tienu kani, cengi U Tienu maama. I ki cengi,
 kelima i ki ñani U Tienu kani ka. ⁴⁸ Juufinba ní
 jiini ki maadi o: “Tii pia i mòmni yeni tin maadi
 ke a tie Samari yua aa, ke ki cicibiadga ñua ña
 aa?” ⁴⁹ Jesu ní jiini: «Cicibiadga ki ñua mini;
 min kpiagdi n Báa yeli, ke yinba nan fanbdi nni.
⁵⁰ N ki lingi n yuli po kpiagdi ka, yua n ye ki
 lingi n kpiagdi, wani n go jiagi ti buudi. ⁵¹ I
 mòmòni, i mòmòni, n maadi yi, yua n ñua n
 maama, o kan kpe palbu. ⁵² Juufinba ní maadi
 o: “Mòla wani i, ti ji bandi ke ki cicibiadga ñua
 ña. Abalahama kpe, bi sawalpuaba mo kpe, ke
 fini nan yedi ke yua ga a maama kan kpe palbu.
⁵³ A cie ti báa Abalahama yua n kpe yo oo? Bi
 sawalpuaba moko kpe. A tama ke a tie ñma i?
⁵⁴ Jesu ní jiini: «N ya kpiagdi n yuli, n yudandi
 tie fanma. N Báa n kpiagdi nni, yin maadi yua
 ke o tie i tienu yeni, ⁵⁵ ama ke i nan ki bani o.
 Min wani bani o; n ya bi maadi ke n ki bani o, n
 bi baa tie nani yinba, tofaadaano. Ama n bani o,
 ki kubi o maama. ⁵⁶ I báa Abalahama den mangi
 o pali yeni wan ba la n daali dɔgdima; o la li, ke
 li tua o po pamancianli. ⁵⁷ Juufinba ní maadi o:
 “A dá ki pundi bina piimu, ki nan la Abalahama
 bii! ⁵⁸ Jesu ní maadi ba: «I mòmòni, i mòmòni, n
 maadi yi, hali ke Abalahama daa bo ye, n bo ye.
⁵⁹ Lanya maama po, bi den taa a tana ki ba lugdi
 o; ama Jesu den wuoni ki ñani ku jaandiegu nni.

Diangbenga 9

¹ Jesu b pa o sonu po, ki te la jua ba k o tie juamo hali ya yognu ki bi mal o. ² K o yegntieba bual o: Rabi, o jua ne biidi be, bii o danbi n biidi, ki bi mal o ko tie juamo o? ³ Jesu guani ki nmian bi: laa tie ki wani bii o danbi biid ka, ama U Tieniu n bua waani o buama maami o po. ⁴ Li buali ki lan tieni, ya yognu ki li faa kuli, yua suani ya tuona; gu ñiagu ya cua, nul kan fidi ki soni tuonli ba kuli. ⁵ Hali ya yognu k n ye li nandunli nni, n tie yinyiemi li nandunli nni. ⁶ Wan yedi yeni, k o sii ti ñosondi tingi, ki buuni ti tandi yeni o ñosondi, ki ji taa li tandi ki faani o juamo ninbina. ⁷ Ki ji maadi o; ya caa ki ban faadi Silowe(ya yeli niima tie sonja) ñincili. k o gadi ki pan wuli ki nuali. ⁸ O lieba yeni yaabi den yi ban o, ko miadi yeni ji maadi: yua den yi kaa ki miadiyeni kaa a? ⁹ Tianbi den yedi: wani. Bi toba mo den maadi ki wan ka, ki bi naani. Ki wani oba ji den yedi: "min ni" ¹⁰ Ki bi ji bual o: a tieni ledi k a ninbina nualii? ¹¹ K o guani ki nmiani: ya ja ki bi yii u jesu yeni n den buuni ti tandi ki faani n ninbina ki go maadi ni, k min gedi ki ban faadi Silowe ñincinli nni ki go wuli, k n gedi ki pan wuli, ki ji nuali. ¹² Ki bi bual o: li ja ye lee? k o guani ki maadi ba: mii bani. ¹³ Ki bi taa o ja yeni, ki gedi yeni o faalisien kani. ¹⁴ Jesu n bo buuni ti tandi ki faani o juamo nungi ko ji nuali ya daali bo tie saaba daali. ¹⁵ Lani ya po n cedi ki farisien nba buali o wan tieni maama ki te guani ki nual o, k o yedi ba: o buuni ti tandi waami ki faani n nungi po, k

n ji faadi, ki nuali. ¹⁶ Ke Farisienba tianba yedi, “Ya nilo ne ki ñani U Tienu kani ka, kelima, waa colni mi fuodma daali.” Ke tianba yedi, “Li ba ga ledi i, tuonbiadi daano ní tieni ya yaalidgu bona aa?” Ke mi paadma tieni bi siiga, ¹⁷ Ke bi go buali ojuamo, “A yedi be i, o ja ne po, nani wan luoodi a nuni yeni?” Ke o juamo yedi, “O tie sawalpualo i.” ¹⁸ Juufinba dá bo ki li tuo ke o ja ne den tie juamo i, ke o cedi ke o ñanli, ki cedi ke bi yini o danba, ke bi cua ki sua ke o nua. ¹⁹ Ke bi buali o danba, “One tie i biga ke i mali o ke o tie juamo oo? Li nan ga ledi i, ke o ji nua molane?” ²⁰ Ke o danba jiini ba, “Ti bani ke ti biga i, ke o mali, ki tie juamo. ²¹ Li tieni ledi, ke o ji nua molane, ti ki bani lani i, ti go ki bani yua luodi o nuni. Buali o mani, o ji ki tie biga ka, o ba fidi ki maadi obá.” ²² O danba den maadi yeni, kelima, bi jie jufinba i. Kelima, Jufinba juogi ki jagi ke yua ba tuo ke o tie Jesu, bi ba deli ki ñani o bi jaandiegu nni i. ²³ Lanyapo i ke o danba yedi “O tie cegdinka i, buali o mani.” ²⁴ Ke bi yini yua n den tie juamo, ki yedi o, “ñan jaandi ki kpiagi U Tienu, Ti bani ke ya ja ne tie tuonbiadi daano i.” ²⁵ Ke o ja ne jiini, “N ki bani o ya tie nibiado. Min bani yaali n tie ke N den tie juamo, ki ji nua molane,” ²⁶ ke bi buali o, “O tieni a be i? O tieni ledi i, ki luodi a nuni?” ²⁷ Ke o jiini, “N waani yi, ke yii bua yin cengi nni! Be n cedi ke i go bua gbadi be i? Bii i mo bua yin tua o ñodkaaba i, bii laa tie yeni ii?” ²⁸ ke bi sugi o, ki yedi o, “Fini n tie o ñodka, tinba wani tie Moyiisi ñodkaaba i. ²⁹ Ti bani ke U Tienu maadi yeni Moyiisi, ama ti ki bani yuane ní ñani

naankani. ³⁰ Ke o ja yeni jiini, ki yedi ba, “Li pia yaalidgu ke yii bani wan ñani naana, ama, ke o nan luodi n nuni. ³¹ Ti bani ke U Tienu ki cengi biidi daano, ama, yua n cengi o maama, ki tie o buama, o cengi o ya maama i. ³² Hali ñanduna cilma, tii kpeli ki gbadi ke bi luodi yua n mali ki tie juamo nuni. ³³ Li nilo ya bi ki ñani U Tienu kani, o bi kan fidi ki tieni libakuli. ³⁴ Ke bi jiini ki yedi o, “A den li mali ti tuonbiadi nni i, ki ji bua ñan tundi ti ii?” Ki deli ki ñani o. ³⁵ Jesu n gbadi ke bi deli ki ñani o bi jaandieli nni, ke o cendi o, ki buali o, “A daani O Nilo Bijua nni ii?” ³⁶ Ke o jiini, ki yedi, O Diedo, o tie ñma i, ke N ba dugi o po?” ³⁷ Jesu n maadi o, “A la o, wani n maadi yeni a ne.” ³⁸ Ke oja ne maadi, “O Diedo, N daani”, ki gbaani ki pugi o. ³⁹ Jesu n maadi, “N cua ti buudi jiama po i, ke yaaba n tie juama n ñanli, ke yaaba n yedi ke bi nua n juani.” ⁴⁰ Ke Farisienba yaaba n den ye likani, gbadi li maama, ki buali o, “Timɔ tie juama yo oo?” ⁴¹ Jesu n yedi ba, “I ya bi tie juama, i bi kan ya pia biidibakuli, ama, i yedi mola, 'Ti nua,' lanwani ii, i bii ye ti biidi nni i.”

Diangbenga 10

¹ mɔni n maadi ke yua bua kua l yandeli n i kaa tɔgn i diñɔbi kaa k nan yugi guoli, o tie suudi, o tie bibiadgi ² yua tɔgni l yandeli diñɔbi k kua n tie yankpaalo. ³⁻⁴ yua yi guu o diñɔb yi luodi l ganli, wan kua i pei n gbadi o lantɔgu. yaaba n tie u yii wan yiini yangi kuli k taa o yeli k ña yemi niin po. U ya ñan yeni b kuli niin po, wan

gaa liigi ban yaa nua o puoli po. kelima b bani o
 lantogu ⁵ B kan tuo nɔdi caani. b bo sani mono
 k fagdi o kani k dugni baa bani o lantogu. ⁶ Jesu
 bo pua'b l makpanjama i ama b nan bo gbadi l
 niimn i ⁷ Jesu bo guani k maadi lani «yeni i moni
 n maad'i mi tie l yandeli diñɔbi ⁸ yaabi kpia baa
 yeni kuli tie suuda yeni bibiadm̄i ama i pei naa
 sozi b maama. ⁹ Mi tie o diñɔbi yua kua n kani
 kuli, u faabi u ba n yeni. u baa fidi k ya kua k
 gɔ ña k laadi u jiema k di ¹⁰ Suudi wan baadi k
 wan su i, k kodi k gɔ biidi; mini wan baa k ban
 baa l miali yeni i moni k gɔ yaa ye t mandi n i.
¹¹ Min tie u yankpaam̄ni. U yankpaam̄n yi taa
 u miali k lu i u pei po i. ¹² ama ya nukpalo k
 tie yankpaali, kaa die yandi, ya la k o yangbanli
 baadi, u bo ñoli i pei k sani u yangbanl n baa
 kua i pei siign i k yaam bi ¹³ u yi sani k dungn i
 u tuuni i ligi po i. i pei k tie bonli u kani. ¹⁴ Min
 tie yankpaam̄ni n bani i pei k pei mɔ gɔ ban'ni
¹⁵ Nani n baa n ban'n i k mɔ gɔ bani n baa yeni,
 n bo luni n miali k fie n pei ¹⁶ n gɔ pia pe tɔbi
 k baa tie n yandeli n i yaabi l waani k min kpaa
 b ban mɔyi, b mɔ bo sozi m maam k ban kuli
 n ji taani k yaaa tie yandeyendu n pei k yaa pia
 yankpaa yendi. ¹⁷ N baa buam n i k u lugd'n,
 n bo lu n mial k gɔ guani k gaa l miali ¹⁸ Nul
 kaa bo fie n mial, n yantiali k bo lu n mial, n
 gɔ pia yiko yua k bo fid fidi guan k gaa l miali.
 n baa n maadi k min tuni yaali n yeni. ¹⁹ Jesu
 n maadi yeni k l cua yeni u ñoniagu sufi nba
 yudamba siiga n i. ²⁰ B siiga n i boncianli bo
 yedi k pola n nua'ug, k u tie gaadi. k be yaa po

i k sogi u maam i? ²¹ K b tōbi yedi k a pola n
nua yua k maadi nandi ne kaa, k sanpol bo fidi
cedi juama n nuaal ii? ²² Sufi nba bo dini jaama
yua k b yi guani tiadi o jaanddeciangu njanma po
yeni l bo tie o fawaapiegu yognu i ²³ k Jesu ye o
jaanddeciangu n i, Salomoni ciagu n i. k cuoni
k caa k gō k lebi. ²⁴ K jufi nba yudama gobi k
kaalind'o k bual'o yaa caa yeni be yaa daali k gō
bo cedi tin maal mlele i a po i? A yaa tie kristo
nan kadi maadi 'ti ²⁵ K Jesu n̄miam 'i «m maadi
no k i k tuo? M tuuni o yaalidigu tuona yaali
n baa yeli po, l wangi min tie yua. ²⁶ Ama yim
k tuo k l tie mōni kelima i k tie n yandel n pei.
²⁷ N pei gbia n lantōgu: n banm' i k b mō gō
ban'n ²⁸ ; N tenm'i yaa miali k pia gbenma; b
kan baa kpe, nul bia kan fidi n̄anb'i n nuugi n
i. ²⁹ N baa n tugi'bi k teni 'n, u cie bonli kuli
o baa kan fidi fie bonli n baa nuugi n i ³⁰ Min
yeni n baa taani k tie nuyendi i ³¹ K sufi nba
yudanma gō gandi a tanaa k bo jaa'og. ³² Lani
k Jesu maadb'i «n tuuni a tuonjanma boncianli
yeni n baa paalu k i la, lan yaa po k i gō bua jaan
'n a tanaa. ³³ K sufi -nba yudanma n̄mian'o: t k
bua jaa 'a a tanaa tuonjanli baa po kaa, ama k
dugn i njan sugi u tienu ya po i. A tie nufosaali
k nan ji yiin i a ba u tienu. ³⁴ K Jesu maadi: la
k diani i n̄omaama yikotili nn i k maadi k i tie
i tieni? ³⁵ l yaa tie k yiko tili n i k b yiin i tieni
yim yaabi k u tienu n̄omaam nō'i. yua kuli bani
k u tienu tili k pia piinmi. ³⁶ yua k u baa yidi
i yenjanm k sōn'o n̄anduna n i k yedi k sugi u
tienu! kilema n maadi k tie u tienu bijua. ³⁷ Nyaa

tuni n baa n yedi k min tuni yaali yi daa gaa n maam. ³⁸ Ama n yaa tuni n baa tuona, ki k gaa n maam mono yin nan tuo k l tuona ñiani u kani, k fidi bandi k n baa ye ye'n k mo ye n baa n ³⁹ K sufi nba yudanma go ji kpaani k ban cuo'og ku febi k yaadi. ⁴⁰ K Jesu guani k lebdi suurdeni kpenu puol po naani k sani bon cindi wuuli b nibi yeni k ji ye lan po. ⁴¹ K b nubi boncianli ji baadi u kani k tua Sani bo k tuni baa tuonyeli k l tie yaalidgu bonli. Ama wan bo yedi o ja ne po yaal kuli bo tie moni. ⁴² Lan kani k nubi boncianli tuo k gaa Jesu.

Diangbenga 11

¹ Jua ba bo ye Betani, k bi yigu Lasaar, li longbanli bo tie Maari yeni o ninsalo Mart dogu i. ² Lan Maari n bo jogi i tolaali Jesu ki go tugi o yudi ki fiali jesu taana, o ninjua n bo yia k yi Lasaar. ³ O ninsiabi bo soni ki ban waani jesu k o donli buado naa paa. ⁴ Jesu n gbadi li maami k o jiini: o yianu naa tie mi kuumi yaali ka, ama, ti Diedo diema nni, ki fidi, k o nul bijua n la ti yudandi. ⁵ Yeni lan ya kuli, Jesu bo buadi Marti yeni o ninsalo yeni Lasaar. ⁶ Ya yognu k o gbadi ki Lasaar gbanu ki dagdi, o go da bo ki luo ki tieni daana lie naani k o bo ye yeni. ⁷ Yeni k o maadi o yegnkaabi, tin lebdi mani Jude. ⁸ K o yegnkaabi maadi o: canba, molane k sufi nba bo kpaani ban ja na a tana, k a go yedi k tin lebdi Jude i! ⁹ Ki Jesu nmiani: t ki pia piiga n kudi lie ka yienu nni i? nul ya cuoni yienu, k o maadi bonli ki dugni o nua nanduna ne yinyiemi. ¹⁰ Ama,

nul ya cuoni bonbonli nni, o maadi ki dugni o ki yegi yeni yinyiemi ba kuli. ¹¹ Wan pua bi li maakpanjami ki gbeni, k o maadi: Lasaar, ti dɔnli, guandi, ama n ba find o. ¹² K o yegnkaabi maadi o: yonbidaan, o ya guandi, o bi paagi. ¹³ Jesu bo bua yedi ba k o kpe i, ama k ban maal k o maadi guamɔnbi. ¹⁴ Yeni ki Jesu maadi a sala siigni: Lasaar kpe o. ¹⁵ I ya po, k fidi k yin tuo yeni i mɔni, li tie n po pamanli yeni min bo ki ye. Ama tin gedi mani o den po. ¹⁶ Be ya po i k Toma, yua bo tami k yesu yiedi bo maadi o liebi, tin ɲodi mani ki mɔ kpe yeno. ¹⁷ Jesu den pundi ki sua ki Lasaar kpe o ki bedi hali dana naa. ¹⁸ Nani Betani n bo ki fagi yeni Serusalemi yeni, ¹⁹ Sufi nba boncianli bo gadi ki bua tieni Marti yeni Mari i kuufuondi. ²⁰ Lan ya yognu ki Marti gbadi ki jesu pundi, k o hedi o liigi bo, l bo sua ki Mari kaa o bulɲɔbu nni ²¹ Marti maadi Jesu: yonbidaan a ya bo ye ne, n ninjua bo kan kpe. ²² Ama, yeni lan ya kuli, n bani k a ya buali yaali ti Diedo, ti Diedo ba teni a. ²³ Jesu ɲmiani o: a ninjua bu yiedi. ²⁴ N bani, Marti ɲmianio, o bu yiedi li daajijuogi daali. ²⁵ Jesu maadi: min tie o yiedo, ki tie li miali. Yua pia li dandanli ki duu n po bu la li miali, ba o ya kpe; ²⁶ yua fuo ki dug n po, kan bangi ki kpe. A dug li po i? ²⁷ Ke o maadi o: Nn, yonbidaan, n bani ke a tie Kiristo, U Tienu bijua, yua ba cua li ɲandunli nni. ²⁸ Wan yedi lani, ke o siedi ki gedi ki ban yini o ninsalo Maari suo. Ki yedi o, “Canbáa cua, ki yi a.” ²⁹ Wan gbadi lani, ke o kudi ki fii, ki gedi o kani. ³⁰ Li yognu, ke Jesu da ki pundi

u dogu nni, ki da li ye Marta n tuogi o naankani yeni. ³¹ Juufinba yaaba n bi ye yeni o li dieli nni, ki baagi o yeni n la ke o kudi ki fii, ki nani yeni, ke bi nɔdi o, ki maali ke o caa li kakuli kani ki baa buudi i. ³² Maari n cua Jesu n ye naani, ki la o, ke o baa ki gbaani o taana po, ki yedi o, “O Diedo, a ya bi ye ne i, n ninjua bi kan kpe.” ³³ Jesu n la ke Maari buudi ke juufinba mo buudi, ke mi maalma kua o, ke o yama nmadi; ³⁴ Ke o maadi, “I piini o le i?, ke bi maadi o, “O Diedo, cua na ki diidi.” ³⁵ Jesu bo buudi. ³⁶ Ke juufinba yedi, “Diidi mani wan den bua Lasaari maama!” ³⁷ Ama ke nitianba maadi, “Ya nilo n luodi yua n mali juamo yeni, bi kan fidi ki cedi o nilo n da kpe ee?” ³⁸ Ke li bonli kua Jesu, ke o gbanu da li nɔa, ke o gedi li kuli kani. Li den tie tanfalu i, ke ku tangu bii bu bulnɔbu. ³⁹ Ke Marta, o kpiemo ninsalo yedi Jesu, O Diedo, ya yognu ne o nuugi o, tin pii o, dana na n yeni. ⁴⁰ Ke Jesu yedi o, “N ki yedi a ke a ya dugi n po, a ba la U Tieniu kpiagdi ii?” ⁴¹ Ke bi biidi ku tangu, Ke Jesu yaadi ki diidi poli, ki yedi, “N Báa, N tiendi a balga yeni njan cengi n maama. ⁴² N bani ke a li cengi n maama yogu kuli, ama, li tie ku niwulgu yugu n taani ki lindi nni ne penio i ke n maadi yeni, ke ban la ki dugi ke fini n soni nni.” ⁴³ Wan yedi lani, ke o tandi ki maadi, “Lasaari, Fii ki nna na!” ⁴⁴ Ke o kpiemo fii, ki nani; ke o nui yeni o taana fiini a caba, ke li cabli bobni o nunga. Ke Jesu yedi ba, “findi findi mani o, ki nwan ya caa.” ⁴⁵ Lani ke juufinba boncianli yaaba n bo cua Maari kani, ki la Jesu n bo tieni yaali, ji bo dugi

o po. ⁴⁶ Ama, nitianba guani ki lebdi farisienba kani, ki togdi ba Jesu n' tieni yaali. ⁴⁷ Lanyapo i ke salga yidkaaba yudanba yeni farisienba taani yikodanba tanaanli, ki yedi, "Ti ba tieni ledi i? O nilo ne tiendi yaalidgu bona boncianla ⁴⁸ Ti ya na o yeni, ke o tie wan bua yaali, bi niba kuli baa dugi o po i; Roma yaaba ba cua ki fie ti tinfanma yeni ti dogtieba i." ⁴⁹ Ama, ke nilo ye bi siiga ki yi Kayifa, ki tie lanyognu salga yidkaaba yudaano, yedi ba, "Yi ki bani libakuli. ⁵⁰ I ki bani ke niyendo ya kpe bi dogtieba kuli po, li baa tu yeni ban buoni u dogu kui ii. ⁵¹ Ama, wani oba ka bo maadi li maama. Wan den tie salga yidkaaba yudaano yeni, bi den pua o sawali ke Jesu ba kpe ki fie bi niba miali. ⁵² Li ki tie bi dogtieba baba po ka, ama, o kuuma ba cedi U Tienu bila yaaba n yayadi nanduna nni yeni n' guani ki taani kaanyendu. ⁵³ Lanwani ii, li daali ligi i, ke bi cili ki bobindi ban ba tieni maama, ki kpa Jesu. ⁵⁴ Lanyapo i ke Jesu ji den ki wangi o yuli jufinba nitaanli nni, ama, o den fuadi ki gedi ku tinpiengu po, ya dogu nni ke bi yi Efrayimi. O ji den ye lanpo i, yeni o nɔdkaaba. ⁵⁵ Juufinba pendima jaanma ji den nagdi, ki juufinba boncianla den na dogtiani, ki do ki caa Jerusalema, ki ba nuudi ki nanbi bi yula. ⁵⁶ Bi den nua Jesu, ki maadi bi nmiali nni, ban den ye ku jaandiegu nni ya yognu, "I maalma tie be i? Ke o kan cua mi jaanma?" ⁵⁷ Ke salga yidkaaba yudanba yeni Farisienba teni bu nobu, ke nilo ya la Jesu naani, wan tuali ba, ban cuo o.

Diangbenga 12

¹ Pak (Mi Pendma) jaamna n sieni dana luoba, Jesu n pundi Betani, Lasaar n bo ye naani ke o yiedi o bi tinkpiba siiga yeni. ² Ban tieni o mi daajuojiema li kani Marta den den tieni ba mi jiema ke Lasar kaa yeni o u jedikaanu. ³ Maari n taa tolaade konkonli yaal ya nuulu n mani ke li dunga yabi, ki wuli Jesu taana po, ki gbaani ki fiadi fiadi yeni o yudi; Tolaade nuulu n ga ki yendi ku diegu. ⁴ O nɔdkaaba siiga yendi, Siimon bijua Suuda Isikariyot, yua n ba ti janbi o n maadi: ⁵ Be n cedi ke ti kan bi kuadi li tolaade ki ga ligi dibala kobi taa ki todi a luoda a? ⁶ O den ki maadi yeni ke wan juogi a luoda ka, ama, o den tie suudo i; wan den kubi bi ligbogli yeni, o den su ki jobdi ban kpiendi ya ligi yin tua o ligceli. ⁷ Ama ke Jesu maadi: na wan ya kubi li tulaade, ki guuni n kupiima daali. ⁸ I ye yeni a luoda daali kuli; ama i kan ya tundi ki ye yeni nni. ⁹ Bi niba boncianli n gbadi ke Jesu ye Betani ban cua, laa tie Jesu baba po ka ke bi cua, ama bi go den bua ban la Lasaar, Jesu n den yiedi yua bi tinkpiba siiga yeni. ¹⁰ Salga yidkaaba cianba n kali ki jagi ke ban kpa Lasaar mo. ¹¹ Kelima jufnba boncianli den yiedi ba Lasaar yiedma po, ki ji nua ki dugi Jesu po. ¹² Lan fandi, ke bi niba boncianli yaaba n cua mi jaanma gbadi ke bi maadi ke Jesu caa Jerusalem, ¹³ Ban padi ti kaadbensongdi (ti biadi) ki tuogi o, ki ya yigni: "Osana" Ti kpiagdi U Tienu yeli, mi yednanma yua n cua O Diedo yeli po, Israyeli Badciamo!
¹⁴ Jesu den baa nunbiga, ki jagi nani lan bo diani

maama, ¹⁵ Ji da jie Siyɔn bisalo; diidi, a badciamo kpendi, ki jagi ki nɔnsiaga. ¹⁶ O ɔɔdkaaba dá den ki gbadi li bona niima nni; ama Jesu ń baa ti kpiagdi, ke bi ji tiadi ke li bona den diani o ya po i, Ke li den tie ke ban tieni yeni i, o po, lan tieni ki dudi. ¹⁷ Yaaba n den ye yeni o ya daali ke o den yini Lasaar li kakuli nni, ki yiedi o bi tinkpiba siiga yeni, den saagi i mɔni, ki tiendi o po kasiedi. ¹⁸ Ku niwulgu den tuogi o, kelima bi den gbadi ke o tieni lan ya yaalidgu bona. ¹⁹ Ke farisienba ji maadi bi ɔmiali nni: I la ke i ji kan fidi libá kuli, i gbali o; diidi mani, ɔanduna niba kuli ɔɔdi o. ²⁰ Greknba siiga nni yaaba n den doni, ki cua ki ba pugi U Tienu mi jaanma yogu, ²¹ Ke bi maadi Filiip, Betsayida, Galile diema nni yua, ki yedi yeni mi niidma: Canbáa, ti bua la Jesu. ²² Filiip ń gedi ki maadi Andre bani bilie ń maadi Jesu. ²³ Jesu ń jiini ba: «U yogu pundi ke o nisaalo bijua ń baa ti kpiagdi. ²⁴ «I mɔmɔni i mɔmɔni, n maadi yi, dibima ya baá tinga nni, kaa kpe, mi baa ye mi baba i; ama mi ya kpe, mi ba loni boncianla.» ²⁵ Yua n bua o miali ba biani li, ke yua n luni li ɔanduna ne nni baa tundi ki kubi li hali ya yogu n ki pia gbenma. ²⁶ Yua n tuuni n tuonli, ba ya ɔua nni i; n ya ye naani n tuonsonlo mo baa ye lankani i. Yua n tuuni n tuonli, Báa ba selini o. ²⁷ Molane n yama ji ɔmadi. N ba maadi be? ... Ba, faabi nni ya yognu ne ... Ama lani ya po i ke n pundi hali ya yognu ne. ²⁸ Báa, kpiagi a yeli! Ke nialu ńani tanpoli ki maadi: N kpiagi li, ki go ba kpiagi li. ²⁹ Ya niwulgu n bi ye likani, ki gbadi, maadi ke li tie taatantandi. Ke tianba

yedi ke maleki n maadi yeni o ³⁰ Ke Jesu maadi: Mini ya po ka ke i gbadi ya nialu ne, yinba ya po i. ³¹ Mɔlane, ke bi jiagi ɲanduna ne buudi; Mɔlane, bi ba tudi ki ɲani ɲanduna ne naabiigki niipo. ³² Mini, bi ya fiini nni, ki tinga ne po, ki duoni nni, n ba dadi bi niba kuli n kani. ³³ O den maadi yeni ki wangi wan ba kpe maama i. ³⁴ Ku niwulgu ń maadi: Ti gbadi ke yiko maadi ke Kiristo wani baa tundi ki ye hali ya yogu n ki pia gbenma; li ga ledi i, ke fini wani nan yedi ke: «Li buali ke ban fiini ki duoni o nisaalo bijua? ɲma n tie li nisaalo bijua? ³⁵ Jesu ń maadi ba: «Mi yenyenma dá ba tieni u yogu waamu i siiga. Ya cuoni mani ke mi yenyenma dá ye i po, ke li bonbonli ń da ti ludi yi. Yua n cuoni bonbonli nni ki bani wan caa naani. ³⁶ Mi yenyenma ń dá ye yi po yeni, yin ya dugi mani mi yenyenma po, ki fidi ki ya tie mi yenyenma bila.» Jesu ń yedi lan ya bona, wan fuadi fagma, ki ban wuoni kaatiani. ³⁷ Hali yeni wan tieni ya yaalidgu bona boncianla bi nunbu nni, bi den ki dugi o po ³⁸ Ki fidi ke o sawalpualo Esayi ńomaama ń tieni ki dudi: «O Diedo, ɲma gbadi tin tuodi ki waani ya tunda? O Diedi nuu nan dogdi ɲma ya po i?» ³⁹ Yaali n pugdi, bi den kan fidi ki ya dugi kelima Esayi go maadi: ⁴⁰ «O juani bi ninbina; ki juagi bi pala ke ban da fidi ki ya nua yeni bi ninbina ki da gbadi yeni bi pala; ke ban da lebdi bi pala, min tebi ba. ⁴¹ Esayi maadi lan ya bona ya yogu ke o la o kpiagdi, ki maadi o maama ⁴² Ama, bá bi badtieba siiga boncianla den dugi o po, ama Farisienba po, bi den kan kadi ki maadi ke ban

da ti beli ba ki ñani ba yiko bangma diena nni. ⁴³ Kelima bi den bua ban ya dondi bi niba ki cie yeni ban ya dondi U Tienu. ⁴⁴ Ki nan sua ke Jesu bo kpaandi ki maadi: «Yua dugi n po ki dugi mini ya po ka ama yua n soni nni ya po i. ⁴⁵ Ke yua n nua nni nua yua n soni nni. ⁴⁶ N cua nani yenyenma yeni ñanduna nni ke yua n dugi n po n da ye bonbonli nni. ⁴⁷ Nilo ya gbadi n maama, kaa taa ma ki bili o pali nni, mini ka ba jia o buudi; kelima mii cua ki ba jia ñanduna buudi ka ama ke min faabi ñanduna i. ⁴⁸ Yua n yie nni kaa ga n maama pia yua n ba jia o buudi; min yaadi ki maadi ya maama, mani n ba jia o buudi li daajuodkaali. ⁴⁹ Kelima, mii maadi n yeli po ka ama Báa yua n soni nni ya yeli po; wani o bá tuodi ki waani nni min ba maadi yaala yeni min ba pua ya sawali. ⁵⁰ N go bani ke o yikodi maama tie ya miali n ki pia gbenma. Lan ya po i ke min maadi ya bona kuli, n maadi nani Báa n maadi nni maama i.

Diangbenga 13

¹ Ke paki jaanma daa ki pundi, Jesu den bani ke o yogu pundi ke o baa guani o ba po yeni yaa buanma ke o pia o niba po yeni li juodima. ² Mola Sitaani kua Suda Isikariyoti Simo bijua yua baa kuadi Jesu. ³ Jesu den bani ke o ba mubini o bonli kuli ke wan mo den baa U Tienu po i ke go den baa guani o kani. ⁴ Wan jeni ki gbeni, o landi o liadili ki taa li cabili ki bugi. ⁵ ki nuudi o ñadikaaba taana ki fiadi yeni li cabli yia ke o bugi yeni. ⁶ Wan pundi Simo pieri kani, ke o

maadi o: «Yonmidaano, a bua ŋuudi n taana yaaa?» ⁷ ke Jesu ŋmiani o: «I kan gbadi min tieni yaala ne niima nni, yoguba yaa kaa.» ⁸ Pieri madi o: «A kan ŋuudi n taana paliba.» ke Jesu yedi o: N yaa ki ŋuudi a taana, a ki pia n kani libakuli.» ⁹ Simɔn Pieri maadi o: «yonmidaano, daa ŋuudi n taani o baba ka, ŋuudi n yuli yeni n nui mɔ» ¹⁰ Jesu ŋmiani o: «Yudi ki ŋuudi a taana ji kpaani ban ŋuudi o ki pugini kaa wan fidiki ŋanbi ke yaa ŋani, yi yan, ama yi kuli kaa» ¹¹ Jesu den bani yua bi kudi o, laa po n cedike oden maadi: «yi kuli kaa ŋani» ¹² Jesu n ŋuudi bi taana ki gbeni, ki gadi ki kali yeni o tiadi, ki maadi ba: «yi bani min tieni yaala? ¹³ I yin yonmidaano yen canbaa. ¹⁴ Li yaa sua min canba yeni yonmidaano n ŋuudi i taana, i mɔ n yaa ŋuudi i lieba taana. ¹⁵ kelima binbiiguken teni ike lan fidi ke mɔ n yaa tie nani min tieni yeni. ¹⁶ I mɔni yeni i mɔni, n maadi i: tuonsɔnlo ki cie o canba; yeni mɔ ke o tandi o kicie yua sɔni o. ¹⁷ I yaa bani lan ki cɔlni a, baliga tie i yaa le. ¹⁸ N ki maadi i kuli kaa, kelima n pia min gandi yaaba i. ¹⁹ N maadi ki sua ke li bona daa ki tieni ke yin fidi ki bandi min tie yua. ²⁰ I mɔni po i mɔni po n maadi; yua n gaani ga n tondo yua n gaani ga yua sɔni nni. ²¹ Jesu bo maadi li maami kelima li ŋmadiyaama lani ke o maadi: «I mɔn po i mɔni n maadi, i siga nni yendo baa kuadi nni. ²² O ŋuantiba ji dennua bi lieba ki buali bi ŋmiali nni wan maadi yua. ²³ wan den bua yua den dua opo. ²⁴ Ke Simɔn Pieri sɔbi sɔbi o tubili nni ki yedi o«Jesu maadi ŋmai i?» ²⁵ ke o nangini

Jesu kani ki buoli o, «Yonmidaano, ηmai?» ²⁶ Li yogunu ke Jesu yedi o: «Min ba teni yua kpanu» ki taa ki teni Juda, Simɔn Kanati biga. ²⁷ kpanu po n pendi, ke sitaani kua o; ke Jesu yedi o «ηan bua tieni yaali yeni tieni toni. ²⁸ Jesu n deni maadi, bani yaabi n deni kaa nulo baa kuli die bani li niima nni. ²⁹ Bi tɔba de maali ke Suda n kubi i ligikpɔgu yeni ke Jesu den maadi o, «Daa mi janma tiadi» Bi tɔba maalima den tie ke u baa baa libaa ki teni talga nba i yedi» ³⁰ Suda n gaa kpanu, ke o ñani toni ki sua ke li bondi o. ³¹ Suda n ñani ke Jesu yedi: «Mɔla o nilo bija laa ti yudandi, ke U Tienu mɔ laa ti yudandi. ³² U Tienu yaa laa ti yudandi ki dugini o bija po, wani U Tienu mɔ waani u yudandi u bija nni. ³³ N biidi n jikan yaa ye yeni lan waagi. I baa kpaani n. N ji maadi i mɔni nani min den maadi Sufa nba yudamba yaala. I kan fidi ki cua min caa naani. ³⁴ N bu teni lanbonpanli; yaa bua mani i lieba nani min den ba i maama yeni. ³⁵ Li po bi niba bu bandi ki tieni ηɔdikaaba, ke li yaa tie ki pia mi buama i lieba po. ³⁶ Ke Simɔn Pieri yedi o: «N yonmidaano, a caa le i?» ke Jesu yedi o: «A kan fidi ηɔdi min caa naani, yogu baa yaa kaa» ³⁷ ke Pieri ηmiani o: «N yonmidaano be n cedi ke n kan fidi ki ηɔdi a mɔla ne? Li yaa buali ke min kpe a po, n ye. ³⁸ ke Jesu ηmiani o: «A baa kpe n po? I mɔni yeni i mɔni min maadi a; a ba nia taalimataa kaa ki bani nni ke-kokolo daa ki buudi.

Diangbenga 14

¹ Ke Jesu yedi: Daa ηmadi mani yanmaka, i ya

dugi u tienu po yin ya dugi n mo po. ² N baa deni pia li yiali boncianla, li ya bo ki tie moni n bo kan yedi kin b gadi k ban cegni li yiali i po. ³ K guani ki tugi ki lan fidi mini nye naani, i mo n ya ye li kani. ⁴ I bani ya sonu ki n caa. ⁵ Ki Toma yed'o; "yomdaano, tiki bani nani caa naani; ledi ki ti bu bandi u sanu?" ⁶ ki Jesu yed'o: "N tie u sonu, i moni, limiali, nulo kan fidi ki baa baa kani kiki togini n kani. ⁷ I ya ban nn, i bani n Baa mo, mola mo i band'o ki goa la'o. ⁸ Ke Filipi yed'o: "Yomdaano, waant'i Baa, ki lan dagidi ti ". ⁹ Ke Jesu yed'o: Filipi, min waagi yeni maama yeni ki a goa sua ki a ki bandin nni? ¹⁰ Da maali mani ke n ye n Baa nni ke n Baa mo ye n nni ka? Mi maama yua ke n maadi ne ki tie mi buana ka, ama Baa yua yenni yeni'n sua o tuona. ¹¹ Daa mani nni ke n ye Baa nni, ke Baa mo ye nni, bii ya du mani n po kitogini; n tuona po. ¹² I moni yeni'i moni, n maadi, yua du n po, b tieni ya tuona n gbengi ki cie min tie yaali nne kelima n caa n Baa po. ¹³ yaali kuliki bu mia n yeli po, n bu tieni kilan fidi binuba n bandi ke tienu bijuan o biju nn. ¹⁴ I ya mian nni yaali kuli n yeli po, n bu tieni. ¹⁵ I ya buan ni, yin colni n lanbona. ¹⁶ N bu mia Baa, ki wan te ni todikaa bieno, yua baa tundi ki ye yeni, ¹⁷ mi tagima yeni i moni. nanduna kan fidi gao kelima o ki nua'o, k goa ki ban'o. ¹⁸ N kan njaai i baba kaa, n t b guan ni. ¹⁹ Li ya suli waamu, nanduna niba ji kani la'n. Ama yimba wani bu la'n, kelima min baa fo yeni, i mo baa fo. ²⁰ Li daali ke i bu bandi ke i ye n Baam, ki yen nni, ki mo ye i nni. ²¹ Yua

tuo ke goa mi maama ki cɔlni, wani n bua'n. N Baa baa bua li daano, ki n mɔ buali daano. N bu legdi ki waano min tie yua. ²² Lani ke suda bual'o (li ki tie Suda Iskariyoti kaa?). Be ya po i ke a bu legidi ki waani a baa, timba n la'a, ke a nan ji kan waani a baa ɲanduna yaba? ²³ Ke Jesu guani ki ɲmian'o: Yua bua'n, u baa kubi mi maama. N Baa baa bua'o. Min yeni n Baa u kani ke yaa yen'o. ²⁴ yua ki bua'n, u kani kubi mi maama. Min yedi yaali ne ki tien yuli po maama ka. N Baa yua sɔn'nni yaali. ²⁵ N yed'i li kuli ne ka daa ye yeni. ²⁶ M tag yama yua tie i todika, ke n Baa bua sɔno n yeli po n t an bu waani bonlikuli niimn. ²⁷ N bu cabi yin ya ye laafia. N ki tieni nani ɲanduna yaabi n tieni yeni kaa. Daa ɲmadi mani i yama, da jie mani pu. ²⁸ N tua i gbaadi min maad'i kin caa yeni ama ki goa bu guan nni i kanaa? li ya bosua ki buanni, min yedi ki n caa n Baa kani, i bo baa ye li pamanlinni kelima n Baa yabi ki cie nni. ²⁹ N tuad'i ki yedi mɔlane kili bona daa k tieni, ki li ya t tieni yin tuo ki gaa yeni i mɔni ³⁰ N ji kan maadi maacianma yeni yi kelima, ɲanduna ne yikodaano ba pundi, waa pia paalu n po, ³¹ Ama, ki fidi ɲanduna ń bandi ke n bua Báa, n tieni nani Báa ń bili ke min tieni maama i. Cedi mani tin fi ki siedi ne."

Diangbenga 15

¹ Mini n tie ku daamɔngu tiimɔnbu, ke n Báa tie o kuandaano. ² O pedi ya benli n tuugi yeni nni, kaa luoni kuli, ki gbadi ki ɲanbdi ya benli n luoni, lan fidi ki ɲanbi ki loni. ³ I ji ki pia jɔgindi

kelima min maadi yi ya maama po. ⁴ Ya ye mani yeni nni ke n mo ye yeni yi. Nani benli baba n kan fidi ki loni, kaa tuugi yeni tibu, lanwani ii, i mo kan fidi ki loni, kase ke i ye yeni nni. ⁵ Mini n tie ku daamogu tibu ke i tie a bena. Yua n ye yeni nni, ke n mo ye yeni o o ba loni boncianla, kelima N yaa ye, i kan fidi ki tieni libakuli. ⁶ nilo yaa ye yeni nni, bi baa lu o nani li benli yeni, wan kuodi, bi baa gandi a bena, ke lu o muu nni, nan cuo. ⁷ I ya ye yeni nni, ke n maama mo ye yeni yi, mia mani yin bua yaali kuli yi ba laa. ⁸ I ya luoni boncianla n Baa ba baa ti kpiagidi lan waani ke i tie n nodikaaba. ⁹ Nani ti Baa n buadi nni maama nmo buadi yi. Ya ye mani n buama nni. ¹⁰ I ya kubi n maabilkaama, yi ba ye n buama nni nani min kubi n Baa maabilkaama, ki ye o buama nni yeni i. ¹¹ N Maadi yi ya bona ne kuli, ke n pamanli n ya ye i niinni, ke i pamanli n gbie ki dudi. ¹² N maabilkaama tie, ke yin ya bua i lieba nani min bua yi maama yeni. ¹³ Nilo ki pia buacianma ki cie ke wan lu a miali o donlinba po. ¹⁴ I ya tie a bona nani min bili yi maama, i baa tie n donlinba. ¹⁵ N ji kan ya yi yi n naacenba, kelima o naaciemo ki bani o canbaa n tie yaali. N yini yi n donlinba kelima, min gbadi yaali n Baa kani, n cedi ke i bandi. ¹⁶ Yinba ka lugdi nni, ama mini n lugdi yi, ki soni yi, ke, ke yin gedi ki loni a luana, ke li luana n ya bii ye. Ke yin ba mia yaali kuli n Baa kani, n yeli po, o ba teni yi. ¹⁷ Min bili ke yin ya tiendi ya bona tie, ke yin ya bua i lieba. ¹⁸ nanduna ya nani yi, yin ya bani ke bi tuodi ki nandi mini yo, ki fidi ki nandi yi. ¹⁹ I ya bi tie

ɲanduna yaaba, ɲanduna bi ba buadi lanbuali maama. Ama yin ki tie ɲanduna yaaba yeni, ke mini n lugdi yi ɲanduna nni yeni, lanyapo i ke ɲanduna nani yi. ²⁰ Ya tiani mani min maadi yi ya maama, 'Naaciemo ki cie o canbaa.' Bi ya waani nni fala, bi ba waani imo fala; bi ya colni n maama, bi ba colni i yaama mo. ²¹ Bi ba tieni yi lanyaa bona kuli, n ya yeli po, kelima baa bani yua n soni nni. ²² N ya bo ki cua ki maadi ba, bi bo kan ya pia biidi, ama, molane, bi ji kan baa sugli bi biidi po. ²³ Yua n nani nni, nani n Baa mo i. ²⁴ N yaa bo soni ya tuona ke obakuli kan fidi ki soni bi siiga, bi kan ya bo pia biidi, ama mola, bi la likuli, ki nandi mini yeni n Baa kuli. ²⁵ Bi tieni yeni, ke yaali n diani bi yikodi nni n tieni ki dudi i, 'Bi nani nni fanfanma i.' ²⁶ O candaano, min ba soni yua wan ña Baa kani, wani n tie ya momoni Fonjanma yaama n ña Baa kani ya cua, o ba tieni kasiedi n po. ²⁷ I mo tiendi kasiedi n po, kelima i bo ye yeni nni hali mi cilma.

Diangbenga 16

¹ n wangi laa bona kuili ke lan ti tua yi po tan tuudi kaali. ² bi ba ti ñani libalimaama bangima diena nni uyogu kpendi ke yua n baa kpa yi baa nua ke o tuuni tuonjanli UTienu po. ³ o baa tiendi lanbona kuli kelima waan bani Ba bi mini mo ⁴ n maadi yi lanbona, ke li yoginu yaa ti cua yin tiadi ki den tuodi waani yi li kuli. den ki yidi yi cincinli yogu kelima n den ye yni yi. ⁵ n ca yua n den soni nni kane ama yi niini nni ba yendo ki buali nni a caa le? ⁶ yi pala gbie yeni

li pabiidili kelima n waani la. ⁷ li sieni waamu n baa yedi imomoni: “li baa nani yi po yeni mini gedi, kelima n yaa gedi oTodika kan cua yi kani ama n yaa gedi n baa suano yi kani. ⁸ yua n ba fiali ti nunsiidi yeni yaa cua yaa yoginu li baa tie yaalidigu nanduna yaaba po. ti tuonbiadi po, mi teginma po, yeni ti buudi po, ⁹ yaala n tie ti buudi po, kelima bi ki daani nni, ¹⁰ yaala n tie miteginma po, kelima n ca Ba po ki kaa go laadi nni ¹¹ yaala n tie tibuudi po kelima n jia nanduna bado ti buudi. ¹² n pia mi maama boncianla ki bua ki maadi yi, ama yi kan fidi ki gbadima moala ne. ¹³ yaa yoginu ki moamoani fuama yua baa cua o baa nmagidi yi imoamoani bonla kuli nni. kelima o kan yaa maadi oyuli po maama ama wan gbadi yaali kuli o baa yedi yi libona kul; i ki go waani yi yaa bona n baa cua. ¹⁴ o ba kpiagi n yeli kelima o ba ta yaa bonla ki n pia yeni kuli ki yaa wangi yi. ¹⁵ nBa n pia yaala kuli tie n yaale. n yedi ki fuonjanma baa cua ki ga lin bonla kuli ke lan yaa tie n yali ke o wangi yi. ¹⁶ li yaa pugini waamu, yi kan la nni, li go yaa pugini waamu yi ba la nni. ¹⁷ o ndikaaba tianba den yedi bilieba, wan yedi ti yaala yeni li tie be. li yaa pugini waamu yi kan la nni li go yaa pugini waamu yi baa la nni kelima n ca nBa po? ¹⁸ lanwani bi den yedi omaadi be yaa maame ki yedi li pugini waamu? tinba ki bani wan maadi yaala. ¹⁹ Jesu den nua ki bi pia i buali ki bua bualo. ke o yediba yi bua buali nni min yedi yaala, li yaa pugini waamu yi kan la nni li yaa go pugini waamu yi ba la ni? ²⁰ i moamoani

yeni i moani n maadi yi. yi buudi ki go fabini ama nanduna wani yaa po li baa tie pamanle yi baa laadi li paboanli ama yi paboanli baa lebidi ki tua pamanli bonla. ²¹ li tie nani yaa pua n ye fala nni omadi yoginu yaa pundi ama wan laa yaa fala yeni o mali yaa yoginu o kan go tiadi o fala yeni po. yeni wan mali ki bipanga nanduna nni. ²² yinba mo yi pala boandi nanduna po ama yi ba guani ki la nni yi pala mo baa ye li pamanli nni, nilo ba kan fidi ki fie laa pamanli. ²³ laa daali yi kan buali nni buali ba kuli imoamoani yedi li yaa tie yi mia n Ba yaala kuli n yeli nni tieni la. ²⁴ hali lan yoginu yi daa mia li ba kuli nyeli nni, mia mani yi baa ba ke yi pala n mangi. ²⁵ n maadi yi lan kuli yeni mikpanjama ama uyogu cuoni n kan maadi yeni mi kpanjama ama n baa maadi yeni cain hali ki li yieni nani n Ba n waani maama. ²⁶ Li daali yi ba mia yaali kuli n yeli po, mii yedi ke n ba jaandi ti Ba yi po; ²⁷ Kelima Ba wan bua'i kelima yi bua nni. kelima i daani k n ñani Ba kani ki cua. ²⁸ N ñani Ba po ki cua nanduna n ni; ke go ba ña nanduna nni ki guani n Ba po. ²⁹ Bi nɔdikaaba den maadi: mɔla a maadi ke li yendi ti po, naa go maadi k li pia galima. ³⁰ Mɔla ti bandi ka bani bonli kuli ke nɔa go bua buali ba kuli lan bonli po, ti daan ke a ñan UTienu kani ki cua. ³¹ Jesu de guani ki yediba: i daan mɔlaa? ³² Diidi o yoginu pundi, nn li pundi ki gbeni mɔ ko, i ba yayadi ki kuni yua kuli o den po, i ba nɔa n ni n bebe ama mii ye n bebe kelima Ba ye yen nni. ³³ N maadi laa bonla ki yi fidi ki ba mi yanduanma n ya po. Li

ɲandunli nni, i ba pia a maba ama yin paagi yi ba: n paadi li ɲandunli.

Diangbenga 17

¹ Jesu n den maadi lan bonli kuli yaa puoli po, o den yaadi ki noanli tanpoli ki yedi: «NBa uyoginu pundi kpiagi ABijua ki Abiga mo n kpiaga ² ki kuli tie nani ɲan puni nni li bali bini saaliba kuli po maama ke min pa ɲan puni nni yaaba kulu yaa miali n kan gbeni. ³ yaa miali n kan gbeni tie ke ban bandi fini yua bebe yua tie UTienu moamoani, yeni ɲan soani yua Jesu kilisiti ⁴ n kpiagi a, ki tinga po, n gbeni ɲan den puogi nni yaa tuonli. ⁵ moala n Ba ke min fidi ki ba yaa kpiagidi ke n den cindi ki pia hali ke ɲanduna daa tagi. ⁶ n teni ke ɲan den ñani yaaba ɲanduna nni ki puni nni yeni bandi Ayeli, bi den tie a yaa yaaba ke a den puni nni ba bi kubi amaama. ⁷⁻⁸ bi bandi moala ke ɲan puni nni yaala kuli ñani akani. n teni ba amaama yaama ke a teni nni, bi gaama ki daani ke bani ki ñani a yaa kani ki cua, ke fini mo n den soani nni. ⁹ n miadi a, ɲan puni nni yaaba po, laa tie ɲanduna yaaba po ka ke n miadi a, kelima bine tie ayaa yaaba. ¹⁰ yaala kuli n ye niini nni ye amo yaa niin nni, ɲan pia yaala kuli mo tie nyaa yaale n pali mani li po. ¹¹ mini kan yaa ye ɲanduna niini nni, ama, bani wani baa ye ɲanduna nni kelima n kpendi a kani, Ba yua n gagidi ki ɲani, kubi ba Ayeli po. yaa yeli ke a puni nni ke ban tua yendo. nani mini yeni fini, n tie yendo maama ¹² Min den yenba ya yoginu, n den kubiba ɲan den pun

nni ya yeli yeni, den kubiba ba ki bi siigin nni yendo ki bodi, li ya ki tie ya biga ba bodi yaa ka, ke lan gbieni i diani n den maadi yaali. ¹³ Mɔla n kpendi a kani, ama n den yedi lani, yali ki da ye yenba, ki min fidi ki paa'ba n pamanli kuli. ¹⁴ N pun'bi a maama, ɲanduna niba nanba kelima bi tie ɲanduna yaabi. Nani n mɔ n gɔ ki tie ɲaɲduna yua maama ¹⁵ Mii miadi'ɲa ki ɲa ñanba ɲanduna ne ka, ama ki ɲan kubiba yibalo kani. ¹⁶ Nani min ki tie ɲanduna yua maami, ba mɔ kɔ ki tie ɲanduna yaabi yen. ¹⁷ Gagidi ki ɲanbiba i mɔmɔni nni kelima a maama tie mɔmɔni. ¹⁸ Nani ɲan den sɔni nni ɲanduna ne maama, n mɔ ko suani'ba yeni. ¹⁹ N gagidi(n kuogi) n yuli kelima bi ya po, ke ban mɔ ko n gagidi bi ba i mɔmɔni nni. ²⁰ M ii jaandi ban beba ya po ka, ama yeni yaabi kuli ba te tuo ki daani nni kelima bi ya maama po. ²¹ Ki bi kuli n fidi ki tua yendo nani fin n baa n ye n nni maama, ke n mɔ ye a n nni. N miadi'ɲa ki ban mɔ ko n ya ye ti n nni, ke ɲanduna yaaba n gaa ki fini n suan nni ²² N punba ɲan den pun nni ya kpiagidi, ki ban fidi ki tua yendo nani fin yeni mini n tie yendo maam. ²³ Min ya ye bi ni nni, ka ye n ni nni, ki ban fidi ki tua yendo i mɔni. ke li ɲandunli n bandi ka den sɔn nni ka bua'ba ya buanma buolu kan bua nni. ²⁴ N baa, ɲan pun nni yaabi yeni, n bua ban ya ye min ye naani kani. ki ban fidi ki ya nua n kpiagidi yaali ka den pun nni. Kelima a den bua nni hali ki ɲanduna da ke ye. ²⁵ Baa yua tiegi, ɲanduna ki bani'na, ama min wani n ban'na yeni yaabi kuli n bani ka sɔn nni. ²⁶ N

cedi ki bi bandi a yeli, n go baa tiendi yeni ki njan pia n po ya buanma n ya mi nni, ki min ya ye bi ni nni.

Diangbenga 18

¹ Li puoli po ki jesu guani ki lebidi sedlon naani ko bo kuo o goligun nni yeni o nɔdikaaba. ² Jiida yua bo ba kuado, bo bani lan kani, kelima jesu den m, aani ki kua lan kani yeni o nɔdikaaba. ³ Jiida bo yeggi yeni, sijenba yeni bi canba nba yabi den kpa bi niba ki pugini Falisien nba, ke bi kubi a fida, togisi nba yeni ti tondaadi. ⁴ Nani jesu n bani ya bona ba tieni yeni ko nagini ki maadi: yi kpaani nmaa i? ⁵ Ki bi nmiani: Nasalete jesu, ki jesu yedi'ba: min n ye" jida yua bo kuadi jesu bo ye sejem nba. ⁶ ko nmian'ba "mini n yeni" ki bi kuli lebidi ki ba puoli po tinga nni. ⁷ ko pugini ki buali'ba: "i kpaani nmaa i?" ki bi nmiani: Nasaleti jesu" ⁸ Ki jesu nmianbiba: "n tuodi ki maadi ki mini, lani, yi cabi yaabi ne ki ban ya caa, li ya tieen ki kpaani mini. ⁹ Ne kuli den tieni ki lan fidi o maama n soni li tuonli. nja ten nni ya niba, ba yendo ki bia bi siiga nni. ¹⁰ Lani ki simo piali nani o jugi o tuagun ki cua ki jia o dindacianmo tuonsonlo tubili jienu po, Bi bo yi li tuononlo Malkist. ¹¹ Lani ki jesu maadi piali: "guani ki nuuni a jugi o tuagun nni, n ki dagidi yeni min la n ba n ten nni ya fala ya?" ¹² Lani ki Jifnba liiga yabi yeni sijem nba cuo jesu ki lol'o. ¹³ Bi bo gadi yeno Ann yua bo tie Kaifi cuado kani, li binli kaifi den tie yua kpa bi niba. ¹⁴ Li den tie ki wan n den yedi jufnba ki li ba nani ke

nido n kpe bi niba kuli po. ¹⁵ Simono piali den nua jesu, yeni nɔdika tianu. O den tie ya nɔdika ko padicianmo bado bano, o den kua yeni jesu o padicianmo bado lojagu nni, ¹⁶ Ama Simono piali den se niin ni buliñobu kani. Lani ke ya nɔdika ke ko badicianmo yudaano den ñani ke maadi yeni ya pua den gu o buliñobu teni piali kua. ¹⁷ Lan wani ya pua n den gu o buliñobu yeni den yedi piali: “naani a mo goa tie o jua ne nɔdika kaa? “ko guani ki yedi: “mii tie'o”. ¹⁸ Bi puobi yabi den gu den taani ki se ki yel o mu li kani, bi den ta ti daadi ki cuon o mu ki yel kelima ti wadi den ye. Pial mo ko den ye yenba ki se ki yel yen bani. ¹⁹ O kopadicianmo yudaano den buali jesu yaali n tie o nɔdikaabi po yeni o banginma po. ²⁰ Jesu den nmiano: “den maadi asala nni ke laa tie wuolin nni ka. N den bangi daali kuli li balimaama bangima diena nni yeni li jaandielin nni jufinba yen taagi naan kani. Mii den maadi wuolin nni. ²¹ Be ya po i ki buali nni lan ya buali i? Yi buali yaabi n gbadi n maama”. ²² Jesu n den yedi lan ya bonla i, mintiel yudaano yendo yua n den se yeni den pua'o “. Bi nmiandi yeni o padicianmo?” ²³ Ke jesu den guani ki nmiano: “li ya tie ki maadi ki tudi, nan waan nni yaali n tie bonbiili, ama li ya tie ke n maadi ki cuobi, be ya po kan puan nni?” ²⁴ Anna den cedi ki bi gedi yeni jesu o padicianmo bado Kaifa kani. ²⁵ Piali den ye li kani ki yeli o mu, lani ki bi bualo: “a mo ko ki tie bi nɔdikaaba siigin ne yua kaa?” Ko nia ki yedi: “laki tie yeni.” ²⁶ O kopadicianba bado naciemo siigin ni yendo, yua n den tie ninja

yeni piali n den jia yua ya tubili yeni den yedi: “mii bo la’ña o gogidigu yen’o?” ²⁷ Piali goa den nia ki pugini ki li yoginu ko kotogu buudi. ²⁸ Bi den gedi yeni jesu Kaifa deni o bujia kaanu. Li tie o sinjapanpangu, bani bi ba kan den kua o bujia kaanu kani ki ban da jogini bi ba ki ban fidi ki je Paki jiema. ²⁹ Lani ke Pilat den ñani ki den buali’ba; ‘o jua ne maam tie bee ki kub’o?” ³⁰ Bi den guani ki ñian’o: “o naa jua yaa bo den nibiado ti kan bi cuo’o.” ³¹ Pilat den ñmianba: “ta’o mani yinbi yanba ki juagu ti buudi ke ñodi nani li balimaama n tie maama.” Bi den yedi Pilata: “ti balimaami ki cabi tin cuo nilo ki jua o buudi ki cuo ki kpagu.” ³² Bi den yedi yeni ke jesu maayedikaanma n kua, nani wan den waani ko ba kpe ya kuumi. ³³ Lani ki Pilati den guani ki kua o bujia kaano kani, ki den yini jesu ki bualo: “fin n tie jufinba badicanmo? ³⁴ Jesu den ñmian’o: “a buali laa bualo a yuceli po bii li tie ki ban mia’ña ki ñan buali yeni?” ³⁵ Pilata den bualo: “n mo tie jufi yo” A buolu yaaba yeni bikopadicianma n cuo’ña ki cua ten nni. A tieni bee? ³⁶⁻³⁷ Jesu den guani ki ñmiano: “n dienma ki tie ñanduna ne yaali ka, li ya bo tie yeni n naacenba bo ban kɔni ki gaa nni jufinba kani. Mɔmɔni n dienma ki tie ñanduna ne yaanma ka.” Pilata den bualo: «lanwani a tie badiciamo yo?» o den guano fini aba yedi ke n tie badiciamo li tie lani yaa po yo ke n cua ki mali: “li ya sanu nni k n cua ñanduna nni ke min fidi ki tieni sieda i mɔmɔni po, ki yaabi kuli n tie i mɔmɔn yaaba n cengi n nialo.” ³⁸ Pilata den yed’o: “be n tie i mɔmɔn?” wan den yedi lani, o den ñani ki gedi

jufinba kani: “ki yedi, mii la o ja n tieni yaali ki li bia. ³⁹ Kelima li tie bogidili ke n̄an luodi dansaligi yendo ke ten'ti Pak jaanm ne. Lan wani yi nan bua ke min faabi yi po jufinba bado bii?”
⁴⁰ Ke bi go taandi ki maadi: “laa tie lan jua, ama Banabasa” Ke sua banabasa den tie nikpalo.

Diangbenga 19

¹ lanwani Pilata den ta Jesu ki teni Sojenba ki bi pua o agbana. ² Sojenba den ta i konkoni ki piani ke li tie nani OBado fogilga yeni ki yilini Jesu yuli po, ki go lano gaali moangu. ³ bi den cuoni o kani ki tua ti fuonda fini jufinba Bado, bi go den pabino. ⁴ li yaa po, Pilata den guani ki n̄ano ku niwuligu kani ki yedi ba yi laa n baa guani yi nilo yeni yi baa bandi ke mii la ke o, pia tagili ba kuli. ⁵ Jesu den cua bi kani ki yili i konkoni fogiliga ki go la ku gaali moangu, Pilata den yedi ba noanli mani o joa nna ” ⁶ bi salayidka cianba yu danba yeni Aminteela yudanba n den la Jesu bi den tiani kpaa ki tabino lidapoanpoanli kpaa ki tabino li da poanpoanli po kelima mini wan ki la wan tieni yaa biidi yaala n pundi ban cuo o. ⁷ Jufinba den guani ki yedi o, tin wai pia li bali maama ye ma laa balimaama mo yaa po, ki li bili li pundi wan kpe, kelima o yedi ke o tie UTienu bijua. ⁸ Pilata n den gbadi lan bonla ku je jiegu den pugini. ⁹ o den guani ki kua u bujia kaakaanu kani, li yoginu Jesu naa den n̄miano maama ba kuli. ¹⁰ lane kei Pilata guani ki bualo a kan n̄miani nni li ba bii? n̄aa bani ke n pia yaa bali ki fidi ki gaa n̄a bi ki teni ban kpa ki

tabina? ¹¹ ki Jesu den guani ki ηmiano ηaa pia bali ba n po li yaa den tie ke li cabi tanpoli po. li tie lani yaa po yo ke yua n cuo nni ki tena tieni ti tuonbiadi gi cie ηa. ¹² wan den guani ki ηmiano laa maama po, Pilata den kpaani wan ηa o, ama Jufinba den tiani tiani ki yedi o, li yaa tie ke ηa onilo na ηaa tie Sesa doanli” ¹³ Pila n den gbadi laa maama o den ñani Jesu niin po u bujakaanu kani ki kali o kpali po ban yii yaa kaanu Pave, ama Ebilu nni bi yi u Gabata ¹⁴ li den tie ya daali ki bi baa bogini mi faabima jaanma daali, ki bua ki pundi kudi piiiga yoginu Pilata den yediba diidi mani yi bado yeni ” ¹⁵ ki bi tiani hali foagima foagima, kpaa ki tabino, Pilata den yedi ba: yinba yi ba n kpaa ki tabi yi bado? bi kopadicianba canbaan ba den guani ki ηmiano tinba wani naa pia badi tiano se Sesa yaa ka ¹⁶ lanwani Pilata den cabiba ke ban ban kpaa ki tabino li dapoanpoanli po. ¹⁷ lane ki bi taa Jesu ki ñano cancanli ki bugino li dapoanpoanli ki teli ban yi naani (crame) Ebilu maama nni ki yi goligota. ¹⁸ bi den kpaa ki tabino lidapoanpoanli po, yeni nibilie yendo o jienu o tiano mo o ganu po. ¹⁹ Pilata mo den diani idiani ki tabini li dapoanpoanli po ki yedi one n tie Nasaledi, jsu Jufinba bado. ²⁰ yaa Jufinba n den pendi ki cogi idiani yeni bi den yabi kelima ban den kpaa ki tabini jesu lidapoanpoanli po naankani ki den foagi yeni udogu nni, bi den diani li diani Ebilu, Laten, yeni Gileki. ²¹ bi kopadicianba yudanba yeni Jufinba den yedi Pilata, da diani ki jufinba bado ka ama ηan diani o den yedi mini n tie

jufinba bado. ²² pilata den guani ki ηmiani ba mini n diani yaala n diani lane. ²³ Aminteela n den kpa a ki tabini Jesu lidapoanpoanli po, bi den ta o tiadi ki boagidi kaani na, ke toatielo kuli ga kaan yendu, yeni o gaaligu yaagu n tie cabiyenli ki lugi yeni igaali otanpolo yeni gu tinga kuli. ²⁴ li ηamu po Aminteela den yedi bi lieba tin da padigu ama tin toa tiatia ki bandi yua n baa di. li kuli tieni ki baa gbieni yi diani n den maadi yaala kuli, bi boagidi n tiadi bi ηmiali nni ki toani tiatia nliadiciangu po. ²⁵ Bi toatieba den tini lan bonla kuli, Jesu na Maliyama yeni o naa waali kilopa yua nden tie pua Maliyama yeni Magidala yua maliyama laa puoba den se Jesu dapoanpoanli kani. ²⁶ yaa yoginu ke Jesu den la ona yeni wan bua yaa ηoadika ke o, se yeno o den yedi opua na noanli abijua nna. ²⁷ o den yedi oηoadika yeni noanli anaa, li yoginu o ηoadika yeni den ta ki kuno o denpo. ²⁸ li puoli po jesu den bandi ki libonla kuli tieni ki dudi moala nani idiani n den yedi yaala Jesu den yedi ba n bua ki ñu. ²⁹ o ñin bogu den se ki gbie yeni mi ñinmiligima ki nagı li kani bi den ta ucietuogu tuuni ku lanba foagidigu ki ñua min ñinmiligima nni ki duoni o ñoabu kani ke wan ñu. ³⁰ jesu n den leni mi ñinmiligima o den yedi li gbeni o den tibini o yuli ki cabi o naano ki kpe. ³¹ li den tie li bogidili daali ki baa fandi mi fuodima daali ki Jufinba ki den bua ki bi tinkpiba n yaa kpa a ki taabi adapoanpoana po mi fuodima daali yaala n moani bi po, jufinba den gedi ki ban mia Pilata ke ban kuakua ban

kpaá ki tabini yaaba adapoanpoana po taana ki ban kpe ban jiini bi gbanandi. ³² A minteela den cua ki pua ki koani cincili yua, taana ki tuani o lielo mo yaa taana bani yaaba nden kpaá ki taani yeni Jesu ³³ ban den pundi jesu kani bi den sua ke o kpe ki li waagi baa den koani o yaa taana. ³⁴ li yoginu minteeli yendo den coagi jesu logili li kpaanli mi soama yeni mi ñima den ñana li kani. ³⁵ yua n den la yeni n wangi sieda o sieda yeni tie moamoani ki ban fidi ki mo daano. ³⁶ lan bonla kuli den cua ki diani n den yedi yaala kuli n tieni ki dudi o kpabili ba yenli kan kua. ³⁷ idiani tiami go yedi bi baa la ban den mu yua yaa logili. ³⁸ lan bonla kuli n den pendi Josefi yua n den tie Alimate dogu nilo ki tie Jesu ñoadika ña siili nni ama ki nan jie jufinba den gedi ki mia Pilata wan punba ban taa Jesu gbanandi Pilata den cabo Josefi den cua ki ta o gbanandi. ³⁹ Nikodema yua n den cua Jesu kani ku ñiagu mo den cua Josefi kani ki kubi mili tulale badiga ki li ñmadi yeni Alowe ki li kpiagu baa yaa tie nani kobiga. ⁴⁰ ban den ta Jesu gbanandi ki yieno mi kuuma tiadi ki ñanbi ki fino nani Jufinba bogida n den buali maama bi ku piili po. ⁴¹ ban den kpaá ki tabino naani ku gogidigu den kuu li kani li gogidigu den pia li ka kuli yaali n daa piini kpiemo. ⁴² kelma lan de tie jufinba bogidili daali ki li ka kuonli mo den koabi li kani bi denta bi den ta Jesu ki duano lien nni.

Diangbenga 20

¹ Laadi o dacincinli daali o siñapanpangu ki sua ki li da biigi, Maliyama Makidala yua den

gedi li kakuli po, bi den la ki li tanli biid li kakuli ñobu kani. ² Yeni ke bi san ki gedi Simo piali po yeni ya ñodika ki jesu buo'o yeni, o den yediba: “bi ñani ti yonbidaano li kuli nni, ti bani ban bil'o naani. ³ Piali yeni o ñodika lielo den ñani ki gedi li kakuli po. ⁴ Bi kuli den taani ki sani, ama ko ñodika lielo den siani ki cie Pial ke kpia ki9 pundi li kakuli kani. ⁵ O den guani ki diidi lien nni, o den la kadinga ki li bili tingin, ama waa den kua lien nni. ⁶ Simo piali den yuandi ki cua o puoli, o den kua li kakulin nni. ko la kadinga ki li bili tii po. ⁷ Yeni ya cabili n den fini o yuli, laa ya cabili ki den ta yeni kadinga ama li den pobi ki bili kaan tianu. ⁸ Yeni ko ñodika lielo mo den kua, wan yua n den kpia ki pundi li kakuli kani. O den la ki daan. ⁹ Kelima hali yeni ti ye ya yoginu baa den ba ki bandi i diani n yedi yaali jesu po ko ba fii bi tikpiiba siigin. ¹⁰ Bi ñodikaaba den guani bi diedi po. ¹¹ Lan ya yoginu, Maliyama se niin ni li kakuli kani ki buudi; wan den buudi ya yoginu, o den tibini ki diidi li kakulin nni. ¹² Ko la Meleki bonbilie ke bi la ti tiapiendi ki ka, yendo li yuli po o lielo mo a taana po naani ki jesu gbannandi den dua. ¹³ Bi den yedo: “o pua, bee ntiene ka buudi i?” Ko ñmian'ba: “kelima bi ñani bi yonbidaano, mii bani ban bilo naani. ¹⁴ Wan den yedi la ya bonla, ko ñmagidi ki la jesu ko se li kani, ama waa den bani ki li tie jesu. ¹⁵ Jesu den yedo: “o pua be cedi ka buudi? a kpaani be? “O den mali ki li tie o gogidigu daano, lani ko yedo: “canba li ya tie ki fini n ta'o, wan nni naani ka duan'o min gedi ki tug'o.” ¹⁶ Jesu ñmian'o:

“maliyama “ko ŋmagidi ki maad'o Eblu maama nni ki yedi: “Adabbuni” li niinmin tie “canba”
¹⁷ Jesu maadi: “da si nni kelima n da ki doni n ba po, ama gedi n ninjaba po ki ban yedi'ba ke n ba do ki gedi n ba po yeni yua n tie yi mo ya ba. N baa leni imo ya baa. ¹⁸ Magidala Maliyama den cua ki waani ko la o yonbidaan, ki wani nyedo la ya lanbona. ¹⁹ Li daali yenjuogu i, li daacincinli laado nni, ya yoginu ka buliŋona kuli den luo bi ŋodikaaba n den ye naani kani kelima bi den jie jufinba, jesu den cua ki sedi bi siigan nni ki yedi'ba: “mi yanduanma n ya ye yeni” ²⁰ wan den yedi laa bonla, o den waani ba o niiyeni ologili yaa yoginu ke o ŋodikaaba den la ti yonbidaano bi pala den mangi. ²¹ Jesu go den yediba: “mi yanduanma n yaa ye yeni yi, nani n Ba n soni yeni n moko suani yeni. ²² Jesu n maadi ba ki gbeni kwe o piebi po ki maadi ba, gaali mani fuoŋanma. ²³ yaa daano kuli ki baa di sugili o biidi po o biidi ba biini, yaa daano mo ke kan di sugili o biidi po biidi mo kan piini. ²⁴ ke Jesu go pugini ki maadi “ke mi yanduanma n yaa ye yeni yi, nani nBa n soni nni n moko suani yene.” ²⁵ Jesu n maadi ki gbeni, kee o piebi bi po kimaadiba gaali mani fuoŋanma, yaa daano ke yi baa di sugili o biidi po o biidi baa piini ya daano mo ke kan di sugili o biidi po o biidi mo kan piini. ²⁶ dana nii puoli po oŋodikaaba den ye deni nni ke Toma ye yeni ba: li yoginu ke agana kuli lo, ke Jesu ba ki sedi bi siiga nni ki maadi: “mi yanduanma n yaa ye yeni yi.” ²⁷ ki pugini ki maadi Toma nagini yeni a nubili, ki diidi n nii,

ki nagini yeni anubili ki sii n logili, da tami nnpoye daani nni.”²⁸ Toma den nmiano ki maadi: “n yonbidaano tie n Tienu”.²⁹ ke Jesu maado kelima alaa nni ki daani nni, li pamanli ye yeni yaaba daani kki laa nni.³⁰ ke Jesu go tieni mi banma boncianla onodikaaba siiga yaa banma n ki diani yaa tili ne niini nni.³¹ ama li bona den diani ke yin fidi ki tuo ke Jesu tie Kilisiti, UTienu Bijua, yeni yi daani yi baa pia li miali o yaa yeli po.

Diangbenga 21

¹ Lani n pendi, Jesu go legdi ki waani o ba onodkaaba Tiberiyad mogli kunga. Wan den waani o ba maama n ne.² Siimon Pieri, Toma, ban yi yua Didim Natanayel, Galile nni Kaana yua, Sebede bijaba yeni Jesu onodkaaba bilie den taani ki ye³ Siimon Pieri n maadi ba: “N ba gedi u jankpaanu.” Ban yedi o: “Ti mo ba yegi yeni a ki gedi.” Ban n ki kua ku nadgu. Li daali, niamungu baa cuo pu.⁴ Lan fandi, ke Jesu ye gbangbanli li jaali po; ama ke bi onodkaaba ki bani ke li tie wani Jesu i.⁵ Jesu n maadi ba: «A bila, i ki pia bonjekaali i? Ban jiini o: “n n “⁶ Wan maadi ba: «Lu mani i taalu ku nadgu jienu po, i ba cuo.» Ban lu nani wan maadi maama, ki ji gbali mi dadima, kelima i jami den yabdi.⁷ Jesu n den nanbi ki bua ya onodkaa n maadi Pieri: O Diedo i! Siimon Pieri n bandi ke li tie O Diedo, wan la o liadli, ki nagni gbanngdigu, kelima o den ye benbili i. ki baa mi nima nni⁸ Ya onodkaaba n sieni n nagni yeni ku nadgu, ki

dadi u taalú ke u gbie yeni i jami, kelima bani yeni li gbangbanli ji den tie nani nuukpanduna kobilie yeni. ⁹ Ban ñani ki doni gbangbanli, ke bi la ke a mukuana co, ke i jami ye o mu nni yeni kpanu. ¹⁰ Jesu n yedi ba: «Cua mani yeni yin cuo ya jami waamu na ¹¹ Siimɔn Pieri n kua ku ñadgu nni, ki dadi ki duoni u taalú gbangbanli ke u gbie yeni kobga n piimu n jangbenga taa. Bá yeni i jami n yabi maama kuli, u taalú naa den padi. ¹² Jesu n maadi ba: «Cua mani, ya di mani» Bá ñodkaayendo ki paani o pali ki buali: “A tie ñma i? “Ki nan bani ke li tie O Diedo i. ¹³ Jesu n nagni, ki taa kpanu, ki teni ba; ki go teni ba i jami mo. ¹⁴ Li ji den tie mi taama n yeni, ke Jesu dogdi o ñodkaaba kani, ki waani o bá hali wan yiedi bi tinkpiba siiga. ¹⁵ Ban dini ki gbeni, Jesu n buali Siimɔn Pieri: «Jonaas bijua Siimɔn, a bua nni ki cie bi ne i? Wan jiini o: “Nn n Diedo, a bani ke n bua ña. “Jesu n yedi o: «Ya kpaa n pebidi.» ¹⁶ Wan go yedi o mi liema: Jonaas bijua Siimɔn, a bua nni i? Pieri n go jiini o: “Nn n Diedo, a bani ke n bua ña.” Jesu n yedi o: «Ya kpaa n paño.» ¹⁷ Wan go buali o mi taama: Jonaas bijua Siimɔn, a bua nni i? Lan biidi Pieri pali yeni wan buali o taalma taa: “Abua nni i? Wan jiini o: “N Diedo, a bani bonli kuli, a bani ke n bua ña. Jesu n yedi o: «Ya kpaa n paño.» ¹⁸ «N maadi a i momoni, ñan dá den tie naaciemo, a den yen ñagni a bá, u gbanñagdu, ki gedi ñan bua naani. A ya ti ciandi, a ba ti tandi a nui, nitiano n ñagni a, ki gedi yeni a, ñan ki bua ke a gedi naani.» ¹⁹ Jesu den maadi lani, ki bua wan waani Pieri n

ba ti kpe ya kuubuolu i, ki kpiagi U Tienu. Wan maadi yeni ki gbeni, ke o yedi o: «Ya nua nni,»
²⁰ Pieri n gbagi, ki sua ke Jesu n bua ya nɔdkaa yeni, mi yenjojiema di yogu, yua n den kpagni ki buali Jesu: “nma ba (kuadi) janbi a?” yeni ke o nua ba; ²¹ Wan la o, wan buali Jesu: “N Diedo, one mo te, o ba juodi ledi i?” ²² Jesu n yedi o: «N ya bua wan ya ye hali mi ba guani, li nan la na le? Fini n ya nua nni. ²³ Lanyapo, laabaali den yadi li naataanli nni ke lanya nɔdkaa wani kan kpe. Ama Jesu den ki maadi ke o kan kpe ka; ama: “N ya bua wan ya ye hali mi ba guani te, li la na le i? ²⁴ Lan ya nɔdkaa n tie kasiedi ki wangi yi li bona po ne, o diani li bona. Ti bani ke o kasiedi tie mɔmɔni, ²⁵ Jesu go tieni bontola boncianla. Li ya bi tie ke ti ba diani likuli, n ki tama ke nanduna kuli ba dagdi ki ga lan ya diani kuli.

Bible Gourmantche
The New Testament in the Gourmantche language of
Togo
Le Nouveau Testament en langue Gourmantche du
Togo

copyright © 2020 Door 43 world-wide mission community

Language: Gourmantche (Gourmanchéma)

Dialect: Gormantche

Translation by: Door 43 world-wide mission community

Contributor: Andrew Rice, Gourmantche, Gux, Parfait, Parfait-Ayanou

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2020-08-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

1168f00b-eabf-5a7b-9fed-4d2120867558